

וכשהבין אברהם וצר וחקק וצרף ויצר וחקר והשב ועלתה בידו, נגלה עליו ארון
הבל, וקראו אוהביו, וכתר לו ברית בין עשר אצבעות ידיו, והוא ברית לשון, ובין
עשר אצבעות רגליו, והוא ברית מילה, וקרא עליו במרם אצרך בבטן ידעתיך:

**כה אמר הכוזר רצוני שתראני מעם (כ"ל מעט) מהכמות "הכוכבים (כ"ל
החכמים) הנאותים "לטבעים (כ"ל לטבעיים):**
אמר

קול יהודה

לכל ימלא קודם לו, וכן הבורא יתבך הוא הראשון
אשר עדין כל בשר יבוא, כי עכ"ל יגיע השתלשלות
הכמות אל סנה ראשונה לכל המלאות: וכשהבין
אברהם וצר וחקק וכו'. יתכן שאמר וצר, על
המלה הליצור בנות המשוף. וחקק בדמיוני. וצרף
יצר, במהשני, להיומו כמלךך לכסף על ציור מה
שחדשתי הדמיוני. וכמו שזכר בחמישי סי' י"ב אלל

אוצר נחמד

עגלה, כך דע שארון יחיד ואין שני לו, וסכל קצור ומגו
עליו כדוע עוון. ולפי אחד מה אהה סופר, כשם שאין קודם
למבד אחד, כך אין קודם ליחיד בשלמו. כל זה מפורש
בנינו מעדים גאון ז"ל:

**כה רצוני שתראני מעט מהכמות הכוכבים הנאותים
לשבעים. אמר שזוידע קלם מהכמת רכטיע
מעין**

ביאור כל הכמות הללו: וחקר. בשכל על כל חלקי הסופר הנופלים בדרוש: וחשב. במאזני עיונו איזה מן
המלקים ישאר: ועלתה בידו. ידיעה ברורה אמיתית: וכתר לו ברית בין עשר אצבעות ידיו וכו'.
אפשר שכוון לשתי מערכות. המלה עשה, ולא מעשה, כי כנגד מלות עשה כרה לו ברית הלשון בין אצבעות
הידיים, כי הידיים ידי עשיות, להיוחס כלים נאותים אל המעשה, וכעין אמרו סי' כ"ה אכר לעשות. וכנגד
לא תעשה כרה לו ברית הטובה, להשיגט המיית יצר הרע לשמור את רגליו מהלכד ברשע זו עמו לו מחותמי
הנשמות. וכל זה יושלם בהביות אל עשרה הדברים שהעידים ליתוף לזרעו, עם הנמשך משרשיהן עשה ולא
תעשה, להיוון אמות הכורה בלה, וכמו שזכר בהשון סי' ס"ו. ועל כן זכר עשה במספר עשר בזם
ויזה. וזכר ברית הלשון וכרית במילה, לבלול בעינים חובת כל המלות, כי בברית הלשון יוכלו המהשנה והדבור,
להיות הלשון בדבור עם סופר מהיר להורות על מהשנה הלב, ועל כן קראו לו עם עליה עשה. והמילה
פרמח אל המעשה. ולפי זה יתוד הלשון בין אצבעות הידיים, והמילה בין אצבעות הרגלים, לא לחלק יאז כי
אם ליתן את של זה בזה ושל זה בזה, כי מהשנה דבור ומעשה ים לשלשתן מנחם בנות עשה ובלול מעשה.
וברית הלשון, היא לשון הקדש שאמר עליה סי' כ"ה שלמה האלהים ללדס ותמה על לשון ובלבבו. והיה
לאברהם ירושה להיוור סגולה עבד, ככראשון סי' מ"ו. ושם אל אצבעות הלשון, החלק השני, והמילה החלק
השני. והכרת בזם שחמשת חושי הציוריים לעומת הפנימיים, ענם הם המשתל לדעת קלם כמו שזכר י'
סינא בספרו הראשון ברפואה (אופן א' למוד ו' ב"ה) חובר וזכרנו בחמישי סימן י"ב, וכלם נרמזו בעשר
האצבעות, יחדו יסו חמיס אל העיון השלם. ואלה עמם הנרמזים ג"כ בעשר אצבעות הרגלים יסרמו יחד
בשלימות החלק המעשי. ואפשר שלזה עמנו כוונ ז"ל בנדרים ס' ארבעה נדרים במדרס, אמר רמי בר אבה
כתיב לזרם ותיב אברהם, במהלה המליבו הקב"ה לאברהם על רמ"ז אצבעים ולכפון על רמ"ח, ואלו הן,
שתי עינים שתי אזניים וראש הגויה. והרמז אללי על שלמות העיון הנקנה בחדש משני פנים, אם בחקירה
מעממו ואם בלמוד מהאקרים. וכנגדס אמר עינים ואזניים, ע"ז און שומעת ועין רואה ה' עשה גם עינים,
להיוחס החושים המעליים והמעייליים מחד בקיין ההכמה. רמז לשלמות המעשה בראש הגויה, כי הוא יתן
מעדי המלות החמוריים בחוק שבלאפנים והוא ציין אל כללן. עוד בפנים אמרים הנבחרו דברים אלו בספר
העקרים (מחמר ד' ע"ג) צממרו, שהלכס הוא קיים צמיין בשאר ה' אצבעים והבשר והחיות והמחיות
אשר בו, והוא קיים באים כמלאכים מלד הנפש המדברת והכח השכלי אשר בו. ואל שני מיס הקיום רמז
בעל ספר יצירה בחרו כרה לו ברית בין עשר אצבעות ידיו ובין עשר אצבעות רגליו במילה הראשון ובמילם
המפור. וקיום החי רמזו במילה המער ידוע. וקיום האדם רמזו במילה הלשון ורצה לומר כשם
המדברת. וזה לפי שש"א לכתוב הלחיו לכרות ברית עם הדבור הבהו והכפס אלל מלד הקיום שבו, ע"כ.
ואהה המעיון דע והשוב וזר, כי להיוס הדברים הללו מובאים הגה בזולת ביאור לא אוכל לדבר אלך
מאמר מוחלט, אה אשר יבהר בו ההבד מן הביאורים להקריב אליו, ובלל זמל לא שב אמור ימימי מעטלות
על ספר דבר דבור על אופניו מתיארים לטוט כערכי המשפילי לעבת, ודרך האמה בתיכל קדשו מונח
ועומד, הם מפניו כל הארץ:

כה רצוני שתראני מעט מהכמות הכוכבים הנאותים לטבעים. לפי הנוסח הזה בקש ממנו לנבאר
לו מעט מהכמות הכוכבים להיוחס נאותים לטבעים, וזה כי לפי מה ששאל ממנו סימן כ"ד על
שיורי המכמות העצמות, בקש זאת מידו להיוחס ידיעה מהיוחסת לידועה הדברים הטבעיים עליונים למעלה
ומההונים למטה, כי אה זה לעומת זה עשה האלהים ביהם מכוון ונפלא, על כן יאות לסמוך אהם אלו כנגד
אל. ונפי הנוסח השני שכתבו בו לאמר בהכמות דחכמים הנאותים לטבעיים. ר"ל מה שזכרו החכמים
למאמרים

כח אמר החבר כבר העירוותיך על ידיעתם כמכמים (כ"ל בכווים) הברורים
"בהוראה (כ"ל בראיית) מדעם בתקופת לבנה, אשר היא כ"ט י"ב
תשצ"ג, מקובל מבית דוד ולא נשתבש, ותקופת חמה הברורה, אשר ד'ו בת
נזדרים שלא יפול פסח אלא אחר תקופת ניסן, וכמו שאמר קצתם, כד חזית דמשבא
תקופת

קול יהודה

האמתים רבוחים ז"ל מעניי החכמות ויסימו בנס
 אל הילולוסוסים הכבשים. ואמר זה לפי שטעניו סבר
 יצירה המזכרים עד הגה עם היומם משוריי החכמות
 הנכפיות המפורות אללנו ככמי' כ"ד, אינם נאזים
 למילוסוסים הכבשים, כי דחקו מהקפאם, כמזכר
 ס'י' כ"ה על היום אשר מעל לרקיע:

כח כבר העירוותיך וכו'. נשני ס'י' ס"ד: על
ידיעתם במכמים הברורים וכו'.
 כי הים מנסם בעניי הכונה ברור ומכוון בלי שטע,
 והערה זו כוונה כמורה בהוראת מדעם בתקופת
 הלבנה וכו', אשר לוקח משם ראייה על זה כמזכר
 עם ס'י' ד': 'שלא יפול פסח וכו'. כי להיות ארבע
 תקופות השנה לארבעה רבעים כחמשל השנים לכל
 אחת מהם, כבהרמ"ס ה' קדוש החדש ס"ט, והן
 מכוונות ל'י' ברקיי השנה, תקופה הנה לזמן הקיץ
 וזכו האביב, תקופה חמו לזמן החום, תקופה השרי
 לזמן החורף, ותקופה עתה לזמן הקור, כבספר יסוד
 שולם (תלמד ב' ס"ו ומלמד ל' ס"ו), הגה לו כונה
 שיבה פסח קודם תקופת ניסן, ל"א היא עדין זמן
 האביב המיוחד לתקופה זו, ולא קריקין ביה שמור אה
 חמש האביב ושפיה פסח, כמו שזכיר: וכמו שאמר
 קצתם כד חזית דמשבא וכו'. מיראל דרב כונה
 נר

אוצר נהמד

מענין מסך הכוכבים כפי מה שזאת למעט הסלון שלא ימנע
 מעולם ועוד ענדו דבריהם לזכ בשמים ומדל כלובס קיים
 לעד לפי הנראה בשום. ועם כיות שכבר דבר בו מהמכמים
 הנכונה השמים כפי סומן ל', עדיין לא שמתק רק פירושם
 בכלל המעשה שהיא סביב הארץ, ולא הכיור על פניו סלון
 המזרחות :

כח כבר העירוותיך וכו'. כפי' ס"ד משני מענין ממלם
סוד העבור שיהו ביד מו"ל: בהוראת מדעם
בתקופת הלבנה. ר"ל עם הכחיות כח המדע שיהו לנס
במסלן הלנס: מקובל מבית דוד. הוא כר"ס (דף ל"ט)
וז"ל, מ"ר פעם אחת נתקשרו השמים בעניני ונחלים דמות
לנס בעשרים ותשעה לחדש, ככוכבים העם לומר ר"ח,
אמר לנס רבן גמליאל כן מקובלני מביית אבי אבא חין החדש
של לנס פחותה מעשרים ותשעה יום ומחלה ושני שלישי שטע
וע"ג חלקים. והנס ידוע שעניו העבור חלקו הכטע להתר"ף
חלקים, ושלוש חלקים, כרי שני שלישי שטע וע"ג
שולם תשצ"ג, והאי משת לעת י"ב שטע, כרי כ"ט י"ב תשצ"ג.
וכבר ערע שרין גמליאל מביית דוד הים. וכרי כמות הארץ
לא נשתנה זה החשון, והאחנה זרואם שחולדו הלמעי מכוון
עם זה החשון, ולא נכחש. ועם כיות שלדעת כעלמיו"ס
חודש הלמעי הוא כ"ט י"ב שטע ל"א חלקים מ"ס במשם
לפע, ל' שניים מחלק, והוא כ"ט י"ב תשצ"ג (דוק ותשכח,
ועיין מ"ס המפרש כעלמות ק"ח להרמב"ם ס"ו), אך לדעת
קוסטריקוס אשר כיום קרוב לזמנו, הוא כ"ט י"ב שטע,
מ"ד רדקס מ"ס בשטע, ששטע שניים מ"ס בדק, וי"ד שלישיים
מ"ס כשני, ולכיות כי אחד מ"ס בשטע הוא י"ח חלקים
דוק ותמלל.

מחקי חר"ף, לא והשבו תמלל מדה המודע לדעתו כ"ס יום י"ב שטע תשצ"ג חלקים והאי, לדימו ל"ח רגעים, דוק ותמלל.
 ומעשה נראה שברז"ל הוא המדוקדק, שברי החשון קוסטריקוס גם כן יותר מחשון כעלמיו"ס, וכבר ערע שהוא דקדק
 יותר מבעלמיו"ס, ורק מתמה שאלו לעמוד על חוק החשון פ"ס הטכנ כעלמיו"ס גדול, ויהקן כעלמיו"ס אינם שגיאה במכמים,
 ולח"כין נהפוך המקובל ודאי שהוא כעלמיו"ס. וכבר ערע נבאר כיצד ואין גיעוה סחוכים שידעו מדה חודש הלנס: ותקופת
 חמה הברורה. ר"ל שנת החמה, והוא טעם חשבונו השמש למקומם כעלמיו"ס אל הכיורם שמתחילה ממנם. ולפי שאלנתו נריכין
 לעמוד שיהיו המועדים מכוונים עם שנת החמה אזע"ש אלנו מונין החדשים ללנס, מתקיים החסרון בחדש העבור כעודע ללנו
 פעבור. ועד ששני מניי חשבונו, שהלכה מיוחסת לשולל ירחיאל ויהי כעלמיו"ס אלל הסמוך, ולפי החשון זו שנת
 החמה ש"ס י"ו ויבטי ידע"ש שש שנות, וכעלמיו"ס עושין כמחזור קטן כעלמיו"ס שש שנים משוברות, ששכ ס"א
 י"א י"א י"א, והלכה עברת שנים מ"ב חודש שכל חודש כ"ט י"ב תשצ"ג, הו' חדשים הנוכחים משלמים החסרון כעלל
 י"א שנות ללנס ככופ י"ט שנים, אך עדיין נבאר תוספת שטע אחת הפ"ס חלקים (עיין טבלות ק"ח ס"ט). אמנם י"ו עוד
 תקופת מדוקדק יותר, נקראה אללנו שש שנים מ"ב חודש כ"ד ארז, וכרס כרמב"ם הפ"ס חלקים (עיין טבלות ק"ח ס"ט). אמנם י"ו עוד
 חמש שנות חשבונו חלקים מ"ח רגע, והרבע אחד מנ"ד חלק. ולפי החשון זו לא נבאר שום ירחון כמחזור י"ט, וכמ"ס
 כרמב"ם שס. וכתב עוד שם שכל החשון זה היו מוכיין ככ"ד בגדול לענין עבור שנת, ולחלל התקופה קרל הכמר התקופה
 הכיורם שפיו הכיורם כס: שלא יפול פסח וכו'. לפי ששנותיו שטע ללנס, ושנת הלנס מ"ב חודש הלנס, וכעלמיו"ס
 כ"ט י"ב תשצ"ג, ויבא ש"ד ימים ח' שנות חשבונו חלקים, ומללל שנת הלנס פחותה משנת החמה הכיורם שש
 י"ד ימים כ"א שנות ק"ח חלקים מ"ח רגעים, וכעלמיו"ס זה ירחון משני שנים יוס ס"ו ניסן שלפי שנת הלנס קודם
 לתקופת ניסן שהוא זמן הכונה ששנת הרגש טלם שהוא ר"ח יוסן לחמה והוא החתלה סקין, ותכיהם הקדימה יותר מאשר
 ימים, והכורה סוסרס אחתו שמור אה חודש האביב ושפיה פסח, וידוע שהחלק נמשך אחר חלק החלק ששטע: וכמו שאמר
 קצתם כד חזית ד'ה' כ"ט י"ב (ר"ל) שנת לים רכ כונה כד איין לרבה כד חזית דמשבא תקופת טעם עד שיתכר ניסן
 ענכר לכהו שחל אלה חמש לה, ועינ"י שלל ימאלה ירחיהל הוא כעלמיו"ס כפי כעלמיו"ס (דף י"ג), אלל ודאי
 כעלמיו"ס ענינו דמעייע לים קרל דכתיב אה חודש האביב שיהי יום האביב שהוא יום האביב שיהי יום האביב שיהי יום
 ומכר רש"י ז"ל ודיעו ז"ל כחודש ומשך ויחלן ימנ, וחילו ויבא ונחלה כפי' לו היו לריבים לטבר השטע רק סיו
 מעניין חודש ארז ונדעם ניסן יום אחד ותפול התקופה כ"ד, וממילא לקנישעם שלנו שחלד: שלנס חמר חשילו אס סקוסם
 נב"ז

תקופת שבת עד שיתמר בניסן עברה להיא שנתא, כדי שלא יפול פסח ברביעית
 "החורף (כ"ח הסתיו), והאלהים צוה והזהיר שמור את חדש האביב. והתקופה
 הנהוגת אצל ההמון איננה ברורה, אבל היא על דרך הקרוב בחלוקת השנה על
 ארבעת רביעים, כל רביעי צ"א יום ורביעי יום, ויש שיפול פסח בחשבונה ברביעית
 החורף, וכבר מענו על היהודים וחשבו כי עיקר תורתם אבר, ושאינם על שורש
 אחד, בעבור שיפול להם פסח קודם הכנס פרק האביב כפי השבונם בתקופה שהיא
 בפרהסיא, ולא שמו לב אל תקופת חמה הברדה האמתית שהיא בצנעה (בלתי
 ספורמטת, אינם כנ"ח), ושעל השבונה לא יפול פסח בשום פנים אלא עד שתחול
 השמש בראש מלה ואפילו יום אחד. ולא אירע בזה שום שבוש כחמה אלפי שנים,
 והוא

קול יהודה

בר סבין דשלח ליה לרבה (ב"ק דר"ה): ברביעית
 החורף. לפי נסחא זו קרא לתקופה שבת הקודמת
 לתקופה ניסן בשם חורף, לפי הרגל לשון בני דור,
 אמנם קור יקרא בלשון חוב, בלחמו קור ומוס וקין
 וחורף, וזה שמו אשר קרא לו בעל יסוד עולם כמדובר.
 אך בל היוקונו בנסחא אמרת שכחוב זה הסתיו במקום
 החורף: והתקופה הנהוגת וכו'. להבין אמרי נינס
 זכור נח מה בין מר שמואל ורב אלה במדת שנת
 החמה, כמבואר לרמב"ם בה' קדוש החדש פ' השיעי
 ועשירי, כי למר שמואל שנת החמה נמשלת מתך שש"ס
 יום ורביעי, ולרב אלה שש"ס"ה יום ה' שעות המק"ף
 חלקים ומ"ח רגעים, שכל רגע מהם אחד מע"ז
 בחלק. ולפי השבון מר שמואל היה הוספת שנת
 החמה על שנה הלגה: עשרה ימים כ"ח שעות ור"ד
 חלקים, סימן להם יב"ח ר"י, וישאל ממני יום החמה
 בכל מהזור של י"ט שנה שעה אחת הפ"ה חלקים,
 סימן להם אהפ"ה, ויהיה בין הקופה לתקופה ז"ח
 יום ז' שעות ומהא. ולפי השבון רב אלה היה
 הוספת שנת החמה על שנת הלגה עשרה ימים כ"ח
 שעות קב"ח חלקים ומ"ח רגעים, סימן להם יב"ח
 קב"ח מ"ח, ולח מהחל הוספת במחזור של י"ט שנה
 כלל, אלא בכל מחזור מהם ישלמו שני החמה עם
 שנת הלגה כשמונת והמעובדות, כי אהפ"ה שעות
 מוחר המחזור להשבון מר שמואל יהאקל לפי זה בין
 הע"ו תקופות הכללות זו, ויגיעו כ' חלקים מ"ח
 רגעים לכל תקופה מכן, והוא ימרון תקופה מר
 שמואל על תקופה רב אלה, כי להשבון רב אלה יהיה
 בין תקופה לתקופה ז"ח יום ז' שעות חק"ח חלקים
 ול"ח רגעים, ובכן עלה המחזור שלם בלי הוספת או
 מגרעה. ואחרי הודיע הרמב"ם אה כל זה, כדברים
 האלה דבר סוף פרק י', ומכאן ולי הדברים שעל
 השבון תקופה זו היו מומחים לעיני עמוד השנה בעת
 שב"ד הגדול מגוי, שהיו מבעברין מפני הזמן או מפני
 האורך, לפי שהשבון זה הוא האמה יומר מן הראשון,
 והוא קרוב מן הדברים שהבארבו בליאנגניעות יומר
 מן ההשבון הראשון שהיהו בו שנת החמה שס"ה יום
 ורביעי

ט"ז לך עבור. אך הנוסח' כהנו דבר ט"ז כחדש קרא
 שדושה של לנס. והמכר גראה שזכר תוספות, ונס
 שאמר ט"ז יפול פסח בשום פנים אלא עד שתחול השמש
 בראש מלה ואילו יום אחד, ר"ל שש"ס התקופה טע"ז,
 וענין לא עבר אשילו יום אחד מהסח. ומ"ח המכר וכמו
 שאמר הקסח, ר"ל דסיינו אהיים בלנד, והכי קי"ל, וכ"ס
 הרמב"ם כפ"ד מה' קדוש החורף: והתקופה הנהוגת אצל
 ההמון. ר"ל תקופה שמואל שמשנין שנת החמה שס"ח יום
 ורביעי: איננה ברורה. ר"ל אינה אמתית, ורק לפי שהיא
 קלה כהשבון ואין בה כוחות חלקים ורגעים והגו בה
 הסמון כדי להקל מעליהם טורה כהשבונם וכו'. ובכפי יסוד עולם
 שחמ"ד ז' י"ח כחור וכו'. כי זה ששעות שמואל זמן שנה
 מודף על השבון המדויק, אינו מתי שמתעלס ממנו דבר זה
 אלא מתי שרצה להקל השבון לתקופות לקרוב לרעה הלומדים,
 ע"כ: בהלכות השנה וכו'. ר"ל על השבון זמן נקל לתקל
 שנה ל' תקופות דסיינו רביעי שנה, ומהיה כל רביעי ז"ח
 יום שש שעות, דסיינו רביעי ששס"ח יום, וכשתיסוף רביעי שש
 שעות המודעות על שס"ח היום כל תקופה ז"ח יום ז' שעות
 ומהא, שם מלה היום נקל כדי הסמון נהג"ב תקופה רב אלה:
 על ארבעת רביעים. ר"ל ס"ח שש תקופה כסוג אלא
 הסמון אינו על מדת שש שלימה, אלא על רביעית סנה,
 וכן נגמרא עיבודיו וכרו עם תקופה על רביעית סנה (דף
 י"ז), והוא הזמן שהתנועע שמש רביעי נגלגל המזלות:
 ברחביבה. כהשבון התקופה הוא כלתי מודיקת:
 ברביעית החורף. תקופה שנת: ושאינם על ישרש
 אחד. מפני השמנות השבון זמני שנה בין שמואל לרב אלה,
 וחשבו שאמרו היום אינו חוששים להם שאמר נגמרא שנוכר
 שלא יפול פסח קודם זמן האביב: ולא שמו לב על תקופת
 חמה הברורה. שאמרו יעשו ג"ב דיענו השבון הכרוז והוא
 אלנו בלנס, ולפי תכונתו לא יפול פסח בשום פנים עד שיגיע
 הכמה לראש טלה: ולא אירע בזה שום שבוש וכו'. בזה
 נראה שכלגל חו"ל בכתבה זו, ועיקר הכלל כהשבון העבור
 שלנו שיכרו ר' הלל הטיח שהיה יומי אביו ורבה, כמיוסד
 על ד' דעות, שס"ח לא אד"ו רא"ש, מולד זמן, ר"ל כשנת
 מולד חמיו מהמות יום ואילך, כג"ד כהש פועט, ר"ל אם
 מן מולד חמיו כליל שלישי ט' שעות ור"ד חלקים גליגה והשנה
 פועט. טע"ז תקופה, ר"ל אם הל המולד ביום שני ט"ז שעות
 פקע"ס חלקים והיא שנה אחר מעוכרת, כל אלו המולדות
 פועטין ואין קובעין יום ביום המולד, וזה מוצא הכל
 ברמב"ם הל' קה"ח פ"ז. ומתמח אלו הדחיות נקבעו הכיים
 פסח שלמות ושעם כסדרן ושעם הסבות, דסיינו כל המדעים
 שפרדן, מנדר חתון וככלו, וכשפס"ח שנה שלימה יסו

והוא השבון "דבק למכים הבאתני (כ"א מסכים לכוון אלביתאני), והוא הברור שבקבועים והאמתי

קול יהודה

ורביעי וכו' ע"כ. והוא דבר הראשונים ע' השל, אל המבורר של תקופת שמואל רק על תקופת רב אלה וכו', ע"כ. הגישה נה חשב האלפוד והשאל לו במשפט האורים הללו, כי על פיו ילא לך מענה לשון, בלמרו ע' כ"ד, ולקדמונים במדה זמן השנה המכרזר דעות מההלכות, ולאמתי שאלו בו שתי סברות. סברה רב אלה בר אהבה, והיא סברה המלמחים מהמתי האומות, והיא שהיא שס"ה יום והמש שעות התק"ז חלקים מ"ח רגעים נחשב כל חלק לע"ו רגעים, והיה רבע הזמן כזה אשר הקרא גם כן תקופה, ז"ל יום ז' שעות פוק"ט חלקים ז"ל רגעים, והיו לפ"ו י"ט שעות המהור שים לי"ט שעות חמה לא פחות ולא יותר, ומותר שנה חמה על י"ב חדשי לבנה לפי זה הוא עשרה ימים כ"ח שעות קכ"א חלקים מ"ח רגעים והסימן יכ"ח קכ"א מ"ח. והסברה השנית סברה מר שמואל, והוא יהשוב השנה לשס"ה יום ושש שעות לא פחות ולא יותר, ורביעיחו ז"ל יום ז' שעות והיא, והיה לפי זה מותר תקופת מר שמואל על תקופת רב אלה בר אהבה כ"ח חלקים מ"ה רגעים. ולזה אמר

במה המהטוריים :

(זהו וכו' שעות, ויהי וכו' שעות, יחד וכו' שעות)

דָּבַק הַבּוּרֵר וְהַבּוּרֵן בְּבַת אֵל וּבַתְּקוּפֹת קִרְבָּן לְבָךְ וְהַיָּאֵל רָאָם יִשְׁאֵל אֲנֹכֶם בְּמֶה יִתְרָח לְרֵב אֲבֵרָא תְּקוּפֹת מִר שְׁמַיָּא. לְקִשְׁבֵיהוּ הִילָא אֲתָה קִשְׁבִי, וְלִפְשִׁיב, וְלֵאל אֲתָה קִשְׁבֵּי אֵל.

והיה מותר שנת חמה על שנת לבנה לפי זה י' ימים כ"ח שעות ר"ד חלקים, והסימן יכ"א ר"ד. והנה כשיתקבץ זה התוסף לי"ט שעות המהור יעלה ששה ותס"ה חלקים, והוא מה שזוסיכו י"ט שעות חמה על י"ט שעות לבנה לפי סברה שמואל במדה שנה החמה, ושהיה מדה חדשי הלגנה כ"ט י"ב השל"ז. אמנם למר שמואל בזה דעת רחוקה מן האמה, כי הוא אשר בזריחה שלו שמה חדש לבנה כ"ט י"ב שעות וידוע ששה שש"ה חלקים, וירחק מהאמת ע"כ חלקים, שיתקבץ מהם בכל מהור יותר מ' שעות, והיה בין מולדו ומולדו היום יותר מהזי שעה, ולכן מותר השעה ותפ"ה הוא לפי המדה האמיתיה בחדש הלגנה ע"כ, עד אמרו ודע כי הדעה כזה ממדת שנה החמה למר שמואל היא דעת האומות המוניס לחמה, ולא הסגינו על פה שיחסר מהם כפי האמת, ולזה יתאחר יום קביעות מניחם כפי מה שתייב זה ההוספת. אמנם מועדי ה' לפי שיסודתם על' לפי הדעת האמתי אשר הוא דעה רב אלה, יעמדו חמדי דל אופן אחד בלתי משתנה, וזה יורה על קיום וכו'. עד בוא דברו בצוף הפרק לאמר, ולקדוקו השבון תקופת רב אלה והמתחה וקירוב תקופת מר שמואל ורפקו מן האמה, אמרו המלמחים כי שתי תקופות ין, תקופות רב אלה בלגנעו ותקופת מר שמואל בפרהסיא, ע"כ. ובספר יכוד עולם (מלמד ד' פרק י"א) כחוב לאמר, כי שמואל עשה זמן השנה עודף על זמנה המדוייק כדרי מה שאמרנו, חינו מפני שהתבלע ממנו דבר זה אלא מפני שרצה להקל חשבון התקופות לקרבו לדעת הלומדים, כפי מה שעשו האומות המוניס לחמה שכל חששו לאחוס החלקים שחוסר זמן השנה המדוייק ששס"ה יום ורגיעי יום, ולא שמו' אע"פ שהתבלע חסו חלקים ממנו בכל ח' מהם ענון יום אחד על דרך קירוב, ע"כ.

וכן סן דברי הראשונים ע' ההדש וז"ל, והיתה קבלה בידם שלעולם יעבר ביה דין ז' שנים בכל י"ט שנה ששה רל"ה

וכסלו מל"ט יום, ולא כסדרן חסון הכר וכסלו מלא. ומעטם זה שנה השניס פעם של"ז יום ויהי חסרי, ומעט שני' ויהי כסדרן, ומעט של"ט ויהי מלאה. והמעטות פעם של"ז ומעט של"ד ומעט של"ט. וכבר נודע שמהור קטן י"ט שנה, וכו' י"ב שנים ששעות ו' שנים מעטות, וכלל אחת המכניס שלמות וכסדרן והקרות, כפי אשר יגזרו הדחיות סל"ז. ואולם כשתבונן בלוחות הסדורות על הקביעות אשר שזרו משנת הדחיות, נמצא בכל מהור עולמם הקלמות האמנות מכוון, ולא יתאחו במהור משמיות ולא יזכירו על פשע, והסכרדן לא יתחור מחמש ולא יזכירו על שש. והסכריות לא יתחור מתרבע ולא יזכירו על חמש, וזו בכל מהור ומחור. וזה מבורר כרע"ט ובמספר כמפורסם הנזכר. ואמנם שנת החמש שאלמנו סומכין עליו היה גם לפי זה השבון השבון דבר אלה, וכמו שהיה בזמן ספיו מקדשין על פי הרכיסי שסומכין על השבון סיס כנזכר למעלה. ובכן ילאו מועדי ח' לפי סדור עוביסי שלנו בדיוק גדול, שיהי אס ותבצר כל החדשים שמי"ז שנה שהוא מהור קטן, הנה י"ט פעם י"ב הוא רכ"ח, וסוף כעטס ויהי העבור כל רל"ט חדשים, קן לכל חודש יום י"ט י"ב שעות של"ז חלקים מחלקי התק"ז בשש, אחס מולא קר ככל שנה אלמים חשע מואות שלשים ותשעה ימים ק"ז שעות הקז"ה חלקים. ואז ותבצר י"ט שני החמה שכל אחס שש ימים י"ט שעות חלקים מ"ח חלקים מ"ח רגע שכל חלק מתק"ז יום ע"ז רגעים, חמאל כמו קן מכוון שנה אלמים התק"ז יום ע"ז שעות תק"ז חלקים, לא פחות ולא יותר לאלו רגעי, ונמצא סמולד והקופסו לאחד. ואס סיס סמולד והקופסו ברגע אחד שעת הפחותה זה השבון, קר הס סמולד נדע בכל פכלית זמני מהור קטן. ודע שלילו ותבצר י"ט פעם של"ד שיהי שנת כסדרן, ויהיה שנה אלמים כעט מואות עשרים ושש יום, וסוף עולס"ז חדשי טעבור מל' יום ששאר ע"ז יום, עולס ו' אלמים ע' מואות שלשים וששה יום, ועדיין חסריס מי"ט שעות החמש לפי השבון הנזכר שהוא ע"ט חלקים ברורס שלשה ימים ע"ז שעות הקז"ה חלקים, ודיינו מילע שנת הלגנע עם העבורים, ר"ל רל"ט חדשי הלגנע, לכך אחס מולא חמס בכל מהור הכסדרן אינן פחותות מחמש שנים, ובשלמות משמיות, והסכריות אינן ערופות על חמש, קול חמש שלמות כנגד חמס החסרות כפי שלשה ימים ועודיסי על חמש, ונמצא השבון סימיו פשוון, ולא נאלר רק ע"ז שעות תק"ז חלקים, ומעט שאלן מוויני שעות כמועדיס וסיס בלתי אשכרי לבוון המועדיס ששעות וסאלקים והתקופות חמס, כי קביעות והקופות יוכלו שיהיו בכל שנה וכלל חלק מסיס, כי קביעות רל"ה

והאמתי שבהם, ואיך יתכן מדע תקופת חמה ותקופת לבנה מדוקדקת וברורה אלא מחכמת

קול יהודה

רל"ה חדשים וכו', ואלה הם י"ט שנה החמה בלי חוספת ומגנעה, ואל חמות לשנה והט"ל לחשבון תקופה שמואל, וידענו כי לא עולם חמנו זה רק חמש דרך קרובה בזמנו לאמשי דורו, כי היום יש בין תקופה האמת ובין תקופתו קרוב מע' ימים וכו', ע"כ. וכחוב עוד בספר יסוד שולם בפרק הזכר על אמרם ז"ל שתי תקופות הן תקופה רב אלה בלעם ותקופה שמואל בברכהיה, כי האמת בזה שהם הלגיטימי מפני דקות השבועה, ומפני שטיקת יסוד העבור וסודותיו הוא הלוי בה, וכן היה מנהג ההכמים מקדם להסחיר את החכמות וכו'. ובג' י"ג הביא דברי הפוערים עלינו לאמר, הוכנה בסדור שנה העבור במחזור על סדר ג'נ"ה א"ר"ס הוא כדי שיחול מ"ו בניסן ויום שביעי של ערבה בתקופה חדשה לעולם כהלכה, וחס יאמרו לא עלה בידכם ולא תחייס, שהרי החמישים למחזור וכן בשנה מ"ו' ון תמשך עתה תקופה שנה עד לאחר הן הכמות שלו, וכן תמשך תקופת חמנו עד לאחר חג הסוכה ושמיני חג, והיה לכם מפני זה לעבור אחס חזה הפעם, ולא עשיתם ככה. וכפי זה היום עוררנו עלינו בזה, והשובחש הכונה על זה היא לעורר אותם ולהודיעם שתקן התקופות לדעת שמואל שברגלו הוא בו והשבו עליו, חייב ההקן הכתוב שיה עמוד עליו בידיעה טרקי השנה ובסדור שנה העבור במחזור כהלכה, והוא התקן של דעת רב אלה של הורגל הכס בו ולא ידעו דרכו משולם, ועליו ולא על שמואל תמיסד ונגנה למחזור הלגלס וסדר בו העבור על סדר ג'נ"ה א"ר"ס, כדי שיחול י"ז בניסן ויום שביעי של ערבה בתקופה חדשה לעולם וכו'. עוד יבאר שם כי פרק ידוע משנה החמה הוא הראוי לדון תורה לקביעת הכסה בו בשנה שנה, והסרק הזה קרלו הכתוב חדש האביב ועשית פסח וגו', כלומר הזכר שיחול חדש האביב תהלה ואז תעשה הפסח, ותחלה חודש האביב בלחמה הוא עס תקופה יסן האמלטיה המתקדש לפי דעת רב אלה וכו'. ובשם ר' אברהם בר' דוד כהן, ידוע כי לדמות שהכונה בתקן מחזור הלגלס היחה כדי להשוות בו חמה ולגנה בלחמה, ואלו רותים כי לדעת רב אלה אין שום ויחזק בין לו לזו בזמן האמור, ולדעה שמואל

אוצר נחמד

האני חדשים ומועדים אינו אלה מערב ועד ערב. ועל"ס חלוקי יחה בשנה הראשונה ממקום שהחילו ישראל למעט עולו הלגלס וגם תחלת סלביב שיה תקופת ניסן, ר"ל הגעת בשמש לראש עלה, גם שיהס כסוף יום כ"ט אדר, והיא כהנה ש"ו ממנרים, ובמ"ט בספר יסוד שולם ובמפתר לקס"ח פ"א, הנה כסוף המחזור הא' ל"ה היה העולד ובאביב משנה שאתריה ראש מחזור שני ט"ז שנות תק"ט תק"ס, רדיינו אחר ד' שנות ותק"ט הלוק על היום, ונמלא ככ"ד שנות אל מעה לעם נהלקים מ"ד שנות תק"ט הלוקים אל מחזור הא', ובאחר אל מחזור שאתרי, וכן בכל מחזור עד י"ג מחזורים אלו לא נבאר מן היום רק תק"ט תק"ס, וכמו שיתבאר עוד, מ"כ י"ג התקן דרך הקביעות שלנו על כסוף. ואמנו את תמונת הקביעות הוא עד סוף טעולם (טי"ו כס"ח ל' ר"ח הקביעות משנה רפ"ח עד סוף טעולם), כס נמלא תמיד האביב כהוא תקופה יסן ונולת פמיד בחדשה של לגלס שסוף עד ט"ז בניסן והוא יום הסכה, והוא נקרא חדשה של לגלס, וק"י"ל יום תקופה מחמיל, ובמ"ט שחמ' כר"ט (דף כ"א), ואלוה את תקופה יסן כט"ו הוא לעולם מערב, וכן ארץ הקביעות המחזורים מיוסן לא יעשו לעולם, דוק ותשכח. ואלה רוחש שדחיות א"ל"ס שגרה שם בתקרה לפי היתה כסותיהם, עכ"ל הם מכוונים ככדי שלא יעשו הסכה עומת הקצוב בדין פורס, ולא יזומו שנה החמה כמקום הלגלס רק חוככים אמדים כל ימי שולם. ואמנם בשנת אלה החמה שאלו ואין יתכן זו עס כיוותם משועבדים למחזור סד' רפיוס כדי אשר יגזור הסודמות, וא"כ ככלום מחזור קקן נגידו זה מזה ורואים עיניו יקבלס פמיד. והבאזכר דע שכבר נחמסם כר נמשון בלן בלחמה ש"ג מחזורים תוריים תלויס דע עמוד כהן לאוריס ותומיס, וכבר אזוור עליו פלחריס, כ"ה המעמד הראשונים שכלכות קס"ח והלגלס וספר"ח ככ"ל ר"ח, שהליכ להשוב כן שאלחמו ממלא שניסו קביעות ומנועריס, ואין שנות המחזור הא' ד"מ אוב למחזור י"ד שאתרי, כמו ד"מ מחזור רפ"ח שהחלוה המשנה אלוסי פמיד, מחזור ש"א שהחלוה המשנה אלוסי תש"א, אינם דוים לגמרי, שהרי שם ש"א שיה שביעית למחזור רפ"ח, קביעותה ש"א, ושנה שביעית למחזור ש"א שיה תש"ז אלף טשי, קביעותה ככ"ו, וכן שנת תש"א הקביעות גכ"ו, ושנה ש"א קביעות כסוף (טי"ו כס"ח ל' ר"ח כסדור הקביעות שנת פמיד עד סוף טעולם). אך שאלי אומר שאין לדמות דברי באאון ככל וכו', שעל"ס הוזהות ככלל דרך נהאון גאון לטי"ו מחזורים תוריים תלויס בשיווי היוםם כהנה,

חמה עורמה על הלגלס בכל מחזור שנה אחת תפ"ה הלוקים ויחזקו מזה בימיו הרב כמה ימים ושעות, וחז"ל תכרו לנו שנויים בתקופות שנקבעו לנו את המחזור, ואמרו שיש ליה רב הווא בר אבין לרבא בר חייה דמשכח תקופה שנה עד שיהסר בניסן עברה להיחא שש"א ולא חמות לה, ועוד אמרו אמר רב יהודה אמר רב אין מועדין את השנה אלא את היחה התקופה חסרה רינוו על חדש וכו', וזה כדי שיחול יום הגעת העמר ויעם שמיני חג בתקופה חדשה לעולם, ועל השנה הזו סדרו לנו שנות העבור במחזור על סדר ג'נ"ה א"ר"ס. ותבה את המחזר כי תקופה שמואל עיקר הרי אנו מולאסי חמועד הפסח כלו טעל בזמן חסרה בתקופה שנה כרוב השנים, וכן נמלא שמיני של חג טעל בתקופה חמנו שלא כהלכה. אבל אם נאמר שתקופה רב אלה היא עיקר אז נמלא כל הטעיות וכו'. והכב עוד בשם ר' יצחק בר' נדון, דומה לבי ארס שקדמונו ז"ל עומס לחסר כשמואל, והמדין החמסם בזה העיני ידע כי לא יאשר במחזור לחסר על הלגלס לדעת רב אלה כמו שישאר לדעת שמואל. וזה מה שאמר שתי תקופות הן תקופה רב

אלה בלעגה ותקופה שמואל בפרהסיא. ואתה רואה
 מה שחקופה רב אלה שהנטישה היא המדוייקת
 שעליה תקו לנו את העבור, ולכסותו חקופה שמואל
 לפי שרוב האומות מונים את שתייהם עליה, וזה
 ימנענו דברי הסופרים עליו ואומרים שמועדים לנעמים
 הם ביום אחר החקופה ופעמים קודם לה, ע"כ.
 ועל הדין ר"י השאלן היה דברו שיעלגי מלך בזה הענין,
 כי אחר שערך בספרו שחבר בהקמת העבור ומלך
 דרך מקו חקופה שמואל על פי הלוואה שערך לה,
 אמר כי הרבה היה קשה לו כשיהיה מהקו חקופה
 ניסן בזמן על פי הלוואה ההם ומלא אומה לנעמים
 וזכמה שנים נופלת אחר י"ז ניסן שלא כהלכה
 האמורה בשם רב רואה רב אבין, ויהי תמה על
 אבא וזקו אומה על פי העיקרים שידע להם ההכח
 הנקרא בחי'י' ומלא שלפי עקרי' למה הלה בשום שנה
 אלא קודם י"ז ניסן כהלכה, אז התקריה דעמו בזה
 וידע שפקון אחר יש לחקופה שהוא יותר כוון ומכוון
 מזה של שמואל, ועליו ולא על של שמואל הוא שהיה יד
 מדור שנה העבור בתחזור על סדר ג"ח אד"ס
 שגורם להיות חקופה ניסן חלה לעולם קודם סוף י"ז
 בניסן וכו', ע"כ. ובסוף פרקו הנזכר השיב בטוב
 עדיין על טעם הנגמט חקופתו של רב אלה ח"ו,
 וזעה כדי להסיר מעליו טענה האומרים אף ומסני
 פה מסר לנו דמיונו י"ז חשבון ומטעה ומשובש
 כזה של שמואל לכוון עמי החקופות שאינו עומד על
 פניו אחר וסעתי'ן מתיים אחר, והנטישה החיקוק של
 רב אלה והבחיורו ממנו, אחיל ואומר, כי זה
 שאלו יודעים עמי י"ז חשבון העבור והדוחיו ועוד
 השנוטיו והלפתי, כגון מדה זמן שנה תחמה
 המדוייקת ומדה זמן חדש הלגנה החלמי וההפרש
 שיש בינו לבין החמי, עיקר סימן כהר"ד לחיקוק
 המולדות, ועיקר סימן כ"ט ב' ק"ל אלא לחיקוק
 החקופה, וטעם מחזור הלגנה ואודו, ואף הוא
 כולל שיהיה לעומת תחמה והדשים שלמים ללגנה,
 ועם סדר שנת העבור על של סדר ג"ח אד"ס,
 ודין החלוק וההפרש שיש בין קבועי ראשי השדשים
 והכוננים בזמן החלוקה על פי ראיות הלגנה בתדופה
 לבין קבועים על פי חשבון המולד, וכל הללו זה
 ובא מתמחו מטעמי יחודי העבור והדוחיו שחבר
 מחבר רובם בתנוד הזה, לא היה כל זה בזמן
 הראשון כשהיה סמלדי גלולה קיימת, וידוע ומפורסם
 אלא יחודיים ולערידים שבלדו כגון לנביאים וגדולים
 וגדולי הסדרדין והסומים שקבלו אחר משי אים
 עד

ר"ל של רמ"א שנים ששם מספר י"ג מחזורים יחיד ימי טולס
 שנים חמדי. וזה שאמרו אם נתכונן יחיד כל הפנים שבי"ג
 מחזורים לנשים נחמאם חמדי ששם ק"א שנים שלמות, ע"כ
 כסדרן, וי"ג החרות, וכמו שכתב גם כן במאמר לסי' ק"א
 בתקופה הנזכר, ובשאלה טולס ק"א החרות כנגד ק"א מולות,
 תמלא ששאלו מ"ה שנים שלמות ערופות על כסדרן, וסי'
 מ"ה ימים ערופים על כסדרן, וכן הוא בדין, ששני אף
 י"ג מחזורים מ"ג מחזורים שמימים והשמות והתקופה הנזכרים
 לפני זה, ועלו מ"ה יום נחת תקופה חקופה בלבד, ומשם
 תשוב רמ"א שנים י"ג מחזורים, שכן ולא יעבור שכל רמ"א
 שנים הם ק"א סמוכות ל"א מעוברות, שכן מולת י"ג פעם י'
 וכל השנים כסדרן, ועוד מ"ה ימים יחידים מה ששלמות
 וערופות כסדר, תמלא ששנים אף שני מחזורים י"ג פעם י'
 עולים רמ"א שני חמה לפי השבון רב אלה, ששנים אף כי
 מחזורים י"ג יום שש שנים ק"א חקופה, וכן עולים שנים
 שלש אלפים חמישים ומשש חקופה שבתון אלו רמ"א פעם
 כשתכל לכל חודש י"ג יום י"ג שעות תמ"ג חקופה, כמו כן
 אף כי מחזורים י"ג שעות ק"א חקופה. כפי שפסקת ר"י
 אלה והשבון המולדות של לגנה חקופה שנים עולים למדרי
 כאלה, וכל רמ"א שנים לא תעדיף חקופה רק תקופה
 חקופה. ואתה רואה שכללות י"ג מחזורים ראשונים שיש אחר
 יחידה מפרים היה כמו כן המולד והאביר כסוף יום אחר
 אחר אף תקופה חקופה לנד קודם הלידה, מה שחקופה
 ע"כ חשבון החיבור ע"כ ימים שלמים שודק על שנות הכמה
 והמולדות אחר יחיד חקופה חקופה הכמות ג"כ. לא וזה שכתב
 כ' אלפים תמ"ה שיא שנה יחידה מפרים עד סוף ימי טולס
 ששם שש אלפים, תמלא ג' חלוקה ד' מחזורים ששנים ומשי
 שנים, חלק אותם לרמ"א שנים, תמלא י"ג פעמים ושי'
 ועוד י"ג שנים, כן תקופה חקופה לכל רמ"א שנים, תמלא
 מספר הכל י"ג שעות ק"א חקופה, ומולד ניסן גם כן חקופה
 שיא הכמות תחמה בל"ח מול ע"כ כשתמלא שנה י"ג שנים
 שסוף עולם ששנים עולים שנה אחר ר"ח חקופה על יום כ"ט
 אחר הספון לניסן, כפי שח"י חקופה, ומולד ניסן גם כן חקופה
 אשילו י"ג שנים, ודבר גודל דבר בל"ח ני"ל, וזה טעם
 שלא כפינו כהמים אחריו עומק כוונתו ע"כ דחו דבריו כפי
 ידים. תמלא חשבון ערופים שלט מיוחד על חקופה רב אלה
 דוקא, ועם חשבון ששנים לא יזח ולא ימות כל ימי טולס.
 ומה שחברגלה כשמיים דמיון שאלתו חושבן חקופה שמואל,
 כמה עמו מתחבון חקופות שאלו מביאין בלדו שלטו הם
 ע"כ חקופה שמואל, חמתי שיהיה כפרסום, וכן סימן שאלת
 שיאם כ' יום אחר החקופה, גם כן הכוונה על חקופה
 שמואל, מאשר חשבון סמלדי' והשמות שחקופה גדולים
 ומחזורים רבות הלוואה זו, ומזימים על חקופה כנדרים,
 מיחידה מפרים ועד עסק משולם לא נראה קדימה או אחר
 לא בגודל ולא בחקופה ששנה, מה שאלה כל חמתי כמיים.
 כעדת שחמתי ששנים יום מונים שש"ס יום וכדיה תחמה חקופה
 שמואל, עד ששנת אף חקופה י"ג חשבונם נשמור לתחמה חקופה
 גרובוריא' והסיר עשרים ימים מימי ששנים, ויהי שש
 גרובוריא' משנת אף חקופה רק מל"א יום. ואלו העדשים
 הנקרא קיסיליא נאלייא, שקיימו וקבלו עליהם חמתי קיימות
 תמים, ויהי זה החיוב שלם כ"א חלוקה יום אחר זה כ"א חזק
 פ"כ יום י"ג שעות א"ו חקופה, אחר כניע חום שכל ק' שנת
 אף וז' שנה סנין קיסיליא נאלייא כ"ל נחמה מולד הלגנה וזה
 הלגנה עד ד' ימים אחר מולדה (ע' כבוד שני ויחיה חמתי סימן קצ"ו).
 ועיין שפ"ח כ"ל ר"ח סימן תכ"ד שכתב שם
 י"ל דר"ב עד וכו' עד וטעם כל בלדו רב אלה וכו' עד
 מיוחד על חקופה רב אלה, וכן חקופה שני חקופה חומר,
 י"ג ששנים ככל שכל קול יסודם שאין לנו עסק עם חקופה
 שמואל לנד גני שאלת בשמים, וגם כולו לא ביאר דבריו:

חצרות

עד מרע"ה המשי הצבורה, ושאר המון ישראל ואפילו החכמים המשפילים והמזניזים בזהם לא נחגלו להם דברים אלו ולא ידעום מעולם. ובשביל זה היו היחידים המקובלים ההם קוראים אותו סוד העבור, וחלתי היחידים ההם שאמרנו לא היו יודעים בזמן ההוא ולא מכירים מפני מה עברו צ"ד שנה פלונית ולא הסמוכה לה, ולא מפני מה סדרו חדישי שנה זו על סדר זה ולא על סדר אחר, אלא היו שומעים בכל זה וכיוצא בו משאר חורה ישראל כלן בזמן ההוא על זקני סנהדרין ושומעים אליהם ועושים על פיהם, ולא היו ראשין להרהר אחריהם ולא לעבור על דבריהם, מפום שנאמר לא מסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל. ובשביל זה לא היו ישראל משגיחים ולא שמים לב לידע שום דבר מטעמי יסודי העבור וסודותיו. אהרם ידוע היה לכל ישראל בכל זמן זמנן ומפורסם שמדעינו הם לפי הלבנה, והשקיהם רגיבות הם להיותן נמנות לפי החמה, משום שהיית הפסח הארבי, ועזרת בזמן בכורי קיצי חקים, והסכות בזמן האסיף, אבל לא היו יודעים ולא מכירים כיצד יאות שיהיה סודו שנות העולם נחדשו עד שיתקיימו בהם כל המקראות הכתובים בצורה לבני עשייה התמים צמועדים וחמס כדון אורה, ולא שמים לב לידע שום דבר מזה ולא משגיחים בו, אלא כומכים היו בזה ובכל כיוצא בזה מדיוי התורה על הורחם הסנהדרין, כמו שכחוב ב' כי יאלא מתך דבר. והיהידיים ההם מוקי צ"ד שאמרנו שבו יודעים סוד הכל וטעמו כפי מה שיהי מסורה וקבלה בידם. אכן כדי לעורר לב ספם והכרחים ולרודיעם וללמדם לפי עינם, הם שנתנו העולם נחדשו בהם אכן נמנו אלא לפי החמה לא לפי הלבנה בזה כמו שם נמיים החדשים, לביקר ראוי לחסור להם ולהודיעם שמהכר ימי שנת החמה הוא ש"ה" יום ורביעי יום, וזמן תקופה אחת על זה שהוא רביעי הענה הוא כ"א יום ו' שנה ומחלה, וזמן השנה עודף עד ל' זמן י"ב חשי ללבנה כבדי י"א יום על דרך קירוב. ובשביל זה היו מסדרים להם שנות העולם רובן מ"ב חדשי לבנה ומקאום מ"ג חדש, וזה היה מספקים להם בידיעת טעם עבור השנה המחמה הארבי, ובשביל זה ראו היחידים ההם לחסור לכל ולפרסם תקופה שמואל. והטעם שבשבילו לא ראו לנגלות להמון ישראל ואפילו לחכמילים ולמזניזים שבהם, סוד העבור, טעמו היה מפני שלפעמים היו צ"ד בזמן הרשפון מעברים אותו כפי הארלה להם לגורך השעה, כמו שעשה חזקוני מתך יהודה רביעיתב יוון; המתך ושריו וכל הקהל צירושלים לעשות הפסח בחדש השני כי לא יכלו לעשותו שנת ההיא וגו'. וכמו קל לפעמים היו קובעים את החדש ציוס שלשים לישן על ידי האיוס ושלא ע"פ הראיה, ולפעמים היו זוחים קבועו עד ליום כ"א. ולא היו ישראל יודעים טעם שום דבר מזה ולא משגיחים בו, נשביל שלם היו יודעים סוד הקבלה ט. ואילו היו יודעים אותו ומשגיחים בו היו לעשמים צאים לפי טעום והשכונם ומעשרים על צ"ד וחולקים

עליהם ועומדים כעדם בפענות וסברות, וזהו זס מביא לידו מחלוקת גדולה וקלקול בקביעת האופדים, כגון אותו דרנן גמליאל ור' יהושע לפי שמך על סברתו, ולולא ר' עקיבא ור' דוסא שישבו דעמו דר' יהושע וזכרו להורחם רבן גמליאל, היחה המחלוקת ההיא מביאה לידו קלקול גדול. ובשביל זה היה מן הדיו להיות בזמן הרשפון ההוא יסודי העבור והיחידים שזכרו הקבלה בו וכמה דייים אחרים מיסודי תורה וסוד הקבלה בהם, מטסיים ונסתרים מהמון אדם. והעד על זה שאמרנו כי יסודי העבור וסודותיו היו בזמן ההוא מכובים ונסתרים מישראל ואפילו מהמשפילים והמזניזים שבהם, יודע שהרי מדה זמן מדה הלבנה לא היו חכמי ישראל יודעים אותו עד שהעיד להם רבן גמליאל עליו ואמר כך אני מקובל מביא אני אבא שאין חדושה של לבנה פחות מכ"ס יום והיא יום שתי יודות שעה וע"פ חלקים, וכן לא היו חכמי ישראל יודעים דין חדש הלבנה הארבי ומתגור, שכל פיו כמו שהודעתין הוא נוהג דין ראייה הלבנה בחדושה וקדוש רלש' החדשים על ידי כן, עד שלמד אותו להם רבן גמליאל ואמר מקובל אני מביא אני אבא שפעמים בן בחרוהו ושמיים בל בקריה. ושמואל שהיה בקי בהמנה המלות והמחלל בה לא ידע משפט ראייה הלבנה בחדושה המחמה המולד, עד שלמד אותו לו אבא אברה דר' שמלחו. ור' ארס לימד לחכמי ישראל שבו ובבבל והודיעם שצריך לילס ויום מן החדש. וכן היה עבור ההנה המחמה בתקופס מעלם טעמו ונסתר בראשונה מחכמי ישראל עד שלנה אותו רב הוטל בר אבין ואודיעו לרבא. וכן היה סודות העבור שאלחם מהם הוא זמן תקופה רב ארס ועיקר תקופת מכובים בזמן הרשפון ושעלמים אפילו מרוב חכמי ישראל, וחזרו ארס' להיוסם חולכים ומחפסרמים וודיעים באתרונה עד ימי הלל בן יהודה שיהיה ר"ל, שלמד אחסה הוא וביח דיעו גריבים קשרלה כי יאלד ית ונפלה הסמיה ובטל מפני כן דין קבוע רלש' החדשים והמועדים ע"פ צ"ד, וזכרו להיות הכל נוהג על פי החשבון המתוקן הזה המסודר צידנו מהם, ולא נשאר לפי זה שום ספק בקבוע החדשים, ואין לחוש לזכות מחלוקת בזה, ורלו אפתי הדור ההוא שההכמה הלוחם ומחלדלה, עמד הסוד ההוא וביח דיעו ולפרסמו סוד העבור וסודותיו. ומלא נהעוררו משפילי עם לחזור על יסודי העבור וסודותיו ופעמי חשבונותיו שהיו ממחלה כמו שאמרנו מטסיים ונסתרים מרוב חכמי ישראל. הכי שנבאר טעם מפני מה הגיעו ר"ל סוד תקופה רב ארס ושאר סודות העבור ולא ראו לנגלות, ופרסמו תקופה שמואל הואיל וישיה כמו תקופה רב ארס שעליה נחיסד ונגנה מחזור הלבנה שחמנה הם חלויס יסודי העבור והלבויוו וסדר חשבונותיו. ואחר שנחלה על סוד תקופה רב ארס וודע סדר תקופה, טוב אין לנו עוד להשגיח בתקופה שמואל אלא לבני שאלת הגשמים בלבד. וגם בתקופה רב ארס אין לנו טעם אורך כ"ב לבני חשבונה העבור והלבויוו, כי סוד שנות

החכמת התכונה על האמת ועל הבורר. וכבר הקדמנו מסוד נולד קודם חצות וזולת זה. ונשאר עדין מן החכמה המיוחדת בענין הזה ספר הנקרא פרקי רבי אליעזר בן הורקנוס, בו מדת הארץ וכל אחד מהגלגלים ושבעי הכוכבים המזלות, והצורות ובתיהם, ומזבתם ורעתם, ועלייתם וירידתם, ונשיאותם ושפלותם, ומשך תנועתם, והוא מחכמי ישראל המפורסמים. ושמואל מחכמי הנפרא שאמר נהיין לי שבילי דרקייעא כשבילי דנהרדעא. ולא התעסקו בו אלא לענין התורה

אוצר נחמד

הצורות. סס י"ג מלות. והסוכנים השבו עוד ל"ז נוחים טקף על י"ג מלות: ושבתם ורעתם. מן הסוכנים סודישים לבני אלעגניטת, אשר יאמרו לפי דרכם זה מנע אסכה וזה מנע שאט: ועלייתם וירידתם. שפולת סמולות וסוכנים לפי מה ששם מן אוריה ועד ח"י סיום היא הנקראת עלי, ומשם עד פלילה וקאלת יורה, וכמש יופר גדול כשפולתם כעליה מהם ששם נירידים: נשיאותם ושפלותם. יתא לבס עוד סגולה אחרת מפי ירוס ומפי ישל, כמו שאמרם השמש מהשא כעלה, לכנס בשור, שכתבי במאזנים, דקד כסרען, מאדים בגדי, ונוה דגים, סוככ כחולס. וכאשר יתחש כשיאות כריותם כדנרעו ישלנו כהנעמס לנול סתהנד מן החולס המחשא, ר"ל מול כשביעי ממנו, כמו שאמר השמש נשלל במאזנים ולכנס כעקרב וכו': ומשך חבועתם. ומני תנועת סוככ כל סוככ וסוככ: וחמו. ר"ל ר"ל מן סורקטם: ושמואל. ר"ל שם הוא סיה מן המפורסמים שכתבי ישראל כדוחם סלחמיוס: ולא הרעסקו בו אלא לענין התורה. כדי שלא חמרו אחר שכתבי ישראל מהעסקו כלולו הסכמות כמו מן, סלול לרוב חממס סיה רלוי שתיא נודע חממס כהכוסם ככל הכתי האומות פ"ל ספריס מיוויחיס עליס, כמו שמשו חמני האומות המפורסמים כמו כלמלסס וחבריו. לוי סייכ ססוא חמני שלא חמשו על החכמה כולם ללמדי, רק לקחם חמני אחר סרריו לחורס כלנד, ומר סענייטס שכתבם סיו חמכיס לנרייס כעליס ח"ן עקד ססס, ולקך לא חמשו עליס כל ק, עד שאלנדו כלורק סמן

קול יהודה

שמה העבור כמחזור על דרך נ"ח ארז"ס המליאנו כל ארכנו לקביעת ראשי החודשים והמועדים במועדים וחמנס, שזכו חכלית הכונה בחכמת העבור והלסטיו ולרכנו שעה. והכלית כונתנו כתקופת רב אלף הוא להכיר לרקי כשהו וסיום חממה שבו יתספך הזמן וישנה מענין אחד כמנהג הימים והלילות לענין אחר זולתו, וגם כדי לידע על סיה שקבע הפסח וסאר המועדים בכל שנה ושנה הוא במועדים כדין חורה, פ"כ. ולכני הזון כרבייתו מפי ספרים וסופרים לסודיעך קסמ אמרי חמם להאיר לך נהיב כנהה דכני החכר על צוריו, שסכי הם שמהה גלויס וידועים כי זרחה שמש הערמי עליס: וכבר הקדמנו מסוד נולד וכו'. כשני ס' ל': והצורות. מלנד י"ב צורות המלות, וסס ל"ז צורות הגלגל שזכרו כרשאון סימן ח': ובתיהם. סלסעגנייסי יתחשו בית או כמים כמלות לכל אחד מ' סוככי לכח, אשר כהנאל כל אחד מהם כבית או ככמים המיוחדים אליו, או יוסף כח כנצורו להמשך שפולות חזוקת מפורסמות. והנה למשע יתחשו בית אחד לנד כיום ובלילה והוא מזל אריה, וכן ללגסה בית אחד בלבד כיום ובלילה והוא מזל סרסן. אמנס לכל אחד מיתר המפורסמים יתחשו שני כמים, בית אחד ליום ובית אחד ללילה, כי לשכתמי יתחשו לדי כיום וגדי כלילה, לזק קסח כיום דגים כלילה, למחדיס סלה כיום עקרב כלילה, לעונה מחמיס כיום שור כגינה, לסוככ חמויסי כיום כחולה כלילה. וכפע חמאל כיום אחד מן המשרחים כביתו המיוחד ליום, חמק שפולמו יוחר מענה חמאל כיום כביתו המיוחד ללילה. ויהיו כל אלה נלס שומרי חקוק שמים כהכונה המשפסית, ומכללס ויסיל"ו מוליס"ו כסטר האיס"ו מירידי"ו ראש מחמרו השני: ושבתם ורעתם. כי ים סוככ מסכירי פיס לכהיח כצוב השפעחו ויט לזכ"ר ועלייתם וירידתם. ר"ל ח"ן ויתחשו וסקיפחם כלורק ישר או משוקל, כמכויאר לה"ד אכריס כיום כס"ר חיי"ל כעטר צורת הארץ שער א' ב' ח', וזכרס ויס"פו מוליס"ו סוככ כמחמרו הרשאון, כמחמרו כי לכוכי ארץ על אופק ישר ששה מן המזלות עוליס עם רוב גלגל המישור, ועל כן נקראו עוליס או שפלייתם ישרה, והס סרסן אריה כחולת מחמיס עקרב קסח. והשעה החמיסי ליהוד עלייתם עם מיעוט עם גלגל מישור, ר"ל עם סחות מחזיו, נקראו עוליס עלייתם מעוקלת: ונשיאותם ושפלותם. מלנעדי חכמיס אשר יתחשו ללנענה המשרחים כחמור, עוד ויחורו לנענה שפולת שפולת הגשיות, כי סוככיס השכעה יתשאו כחזקס וחסקס לשמה קלח המזלה זולת המכריס אשר היו להס לכמיס מיוחדים, אך לא יוסיעו חח כח להס המזלות הללו כלוחס המיוחדים לבדיס כמו עקדס. חס כי השמש מהנשא כסלה, לננה בשור, שכתבי במאזנים, דקד כסרען, מאדים בגדי, ונוה דגים, סוככ כחולה. וכמו שפיתנו שם בחמיס רביס מן לעומחם כשפל יצבו כהנללס כמלות המעדיס ללול, רועל לומר כמל כשביעי לכל אחד מהמה: כי אמנס השפל השמש במאזנים, לכנה כעקרב, שכתבי כסלה, דקד כגדי, מאדים כסרען, ונוה כחמולס, סוככ דגים. גם אלה חמאל ככחוביס כסטר המוליס"ו החכר ראש מחמרו השני: ומשך תנועתם. כהמירוק חממה ואיחוריה לכל אחד מהם: ושמואל וכו'. ר"ל כמו שמתיו ר' אליעזר חממי כשיחיה חממה מוכנה כעניני חממה כחמור, מן מניו שמואל חממי הגמרא שאמר סייין לי וכו' (כרטה ב' הרואה דף ל"ה): ולא הרעסקו בו וכו'. הכונה כי לא סוף דבר ההעסקותם

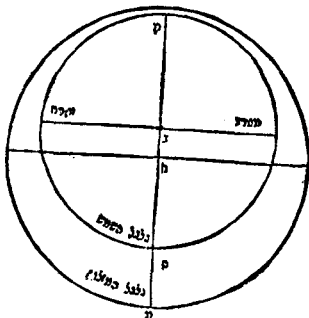
וב, ידיעת התקופות הארבע על בירור לא תשלם אלא בידיעת השפל רום והגבוה רום

אוצר נחמד

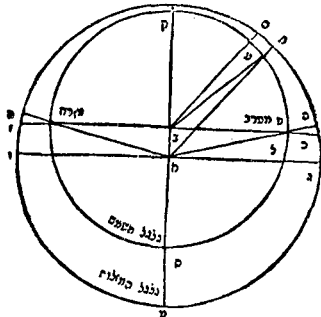
ובן ידיעת התקופות הארבע על בירור וכו'. ר"ל שליש שלידיעה מולד האמתי שהוא קבוע היתה עם גוף השמש ודאי שניצח שגדע תנועת השמש על הדיסק, ואמנם השמש אע"פ שגדע זמן היקפו בגלגל שהוא שנה החמה, הנה עם כל זה בתקופותיו אינו אזה בתנועתו, ולפיכך אין תנועתו בתקופה זו, ר"ל רכעי המזלות, שזה בזמנו לתנועתו בתקופה אחת, כי בעלמיום מלא הזמן שיעבור השמש מן השוויו הקייתי, ר"ל כשהוא בראש טלה האמתי, עד ראש כספן, שהוא הפוך הקייתי ז"כ יום והאי, וכשעבור מראש כספן עד ראש מאזנים הוא ז"כ יום והאי, ומשם עד ראש גדי פ"ח יום ג' שעות, ומשם עד ראש טלה ז' יום ג' שעות, אשר בעבור זה הנכבד להס כי מהלך השמש בגלגל יולא מרכז, ר"ל שמתרכז בגלגל השמש אינו מרכז הארץ שהוא ג"כ מרכז גלגל המזלות, ובכן כשמתנועת בחלק הכתום מן הארץ שהוא גובה רום הגלגל, מתנועת במחית, וכשכוח בחלק הנוטה כלפי שפל רומו מתנועת במחירות. ולכננת הדברים אהם מראה בתמונה הזאת,

קול יהודה

ובן ידיעת התקופות הארבע על בירור לא תשלם אלא וכו'. כי להיות מרכז הגלגל הנושא את החמה מהחלק למרכז אזור המזלות שהוא עצמו מרכז השולס, כמראה הלו המוצג למיך,

מ מרכז אזור המזלות, שהוא מרכז השולס. ב מרכז גלגל השמש. ק גובה רום. ז שפל רום.

שהגלגל הסיניון הוא גלגל המזלות ומרכזו א, והוא מרכז הארץ, והגלגל השני הוא גלגל השמש ומרכזו ב, ונקודת ק ממנו נקרא גובה, לפי שהשמש נקודת ק הוא בתכלית מרחקו מן הארץ, ונקודת מ נקראת שנה רומו, שאו השמש בתכלית קרובו לארץ, ולפיכך לא יתנועע השמש בכחיתם הרגועו מן הארץ בזמנים שמים חלקים שים, שהרי אם התנועע השמש מנקודת ק מגובה כלפי נקודת מ, הנה כשיגיע לנקודת מ כבר נשאל רובע גלגל השמש הראוי לרביע זמן השנה, והיינו ז א נקודת, אך עדיין לא השלים רובע המזלות, שהרי כפי הנראה מן הארץ והוא מקו היולא ממרכז הארץ ועובר בכחיתם נכחיתם יושבי הארץ, ואם כן השמש או במזלות נקודת ה ממנו, והוא פחות מרובע גלגל המזלות ככדי יקשה ה ג, כמוכן בצורה. ובדקך הנה בתנועתו מנקודת מ אל נקודת מ שפל היום. שהוא רובע גלגל השמש בערך זמנו בתנועתו, הנה השלים במזלות כל קשת ה ג מ שהוא יותר מרובע המזלות ככדי קשת ה ג. ובכן נמצא השמש בערך זמנו בתנועתו, ובכל חלק ותלקן משכנתו, ותמיד אין מקומו בגלגלו מקומו במזלות, ואם כן אם בלאו לדעת רגע המולד האמתי צריך שגדע מקום השמש האמתי במזלות, והיינו בידיעה מקום גובה השמש ומקום השפל. ובכן נודע מקום השמש האמתי בכל חלק ותלקן, כמו שחאמר שהלך השמש מגובה רומו קשת ק ע בגלגלו, ויהי בדיון שיהיה במזלות נקודת ה על פי קו ב ע, ואינו כן לפי מהלך הגלגל כיון היולא ממרכז הארץ א ע, ומנאל חיסר מכלבו במזלות קשת ה מ, ולפיכך כשתנועטו ה מ של רומו והוא כשיעבור וזיות א ע, כמבאר שכל זם בראיות הגיאומטריאל, ואמנוו כלרנו כשפסיוו היום רכה וארנות השמים נארימות. ודי ביאור כוס להחבר, שנידיעם כמולד

וכמו שביאר היסוד הפיקולומי"ב בפיאוריק"ה אשר הכר בגלגל נעו (חלק א' פרק ה'), שהייתה עליוה החמה מהחללות דרך סוכנה על גלגלה היולא מרכז בערך אל המזלות אשר הוא מהנשא לעומתם בכסעה החמה. כי כמו שביאר הפיקולומי"ב בספרו הזכר ס"ג ז"א ו"ח, עם היום המועד החמה בערך אל גלגלה שזה ומסודרת, מ"ח מזד לאה מרכז גלגלה ממרכז אזור המזלות כחמור, יראה הלוף בתנועת החמה בערך אל המזלות שהיא נוסעת החמה, כי בחלק אחד מן האזור ובזמן אה מן השנה תראה התנועה יותר מהירה ממה שפראה בחלק אחר ובזמן אחר, כי אמנם שומרי הקופת שמים הכירו וידעו כי מנקודת הקופת יסכן אשר הקרה בזמנו בעשור לחדש מאלר"ו, עד נקודת הקופת השרי אשר הקרה סיבוב לארבעה עשר יום לחדש ספיטמבר"ר, יתנועע השמש בתנועה יותר מאלוהרה ובזמן יותר גדול ממה שיתנועע מנקודת הקופת השרי עד נקודת הקופת יסכן, כי עם היות שני

רום והעליות על ההתלפם. ומי שטורה בזה אי אפשר שלא יתגלגלו עמו שאר הכסופי. הכוכבים והגלגלים, אבל מה שימצא להם מן החכמה הטבעית ממה *שנגרד בתוך דבריהם בדרך המקרה, לא בכונה ללמד החכמה ההיא פליאות ותמיהות. ומת יחשב לבך שהיה לחכמיהם מן הספרים בחכמה עצמה:

לא אמר הכוזרי ואיך אבדו הספרים ההם שהיו בכונה ונשארו אלו שהם במקרה:

לא אמר החבר מפני שהספרים החם היו יודעים אותם היחידים מבני אדם, יקרא

*ג"ל שנגרד

אוצר נחמד

קול יחרדה

המולד האמתי נרין למוד החמות למודיות בשלימות: והעליות. סס ענין ההלוק הגנוע למקום השמש מחד מאעדי המלות, והענין הזה ארוך און כאן מקומו, וביאורו כדע"ס ז"ל בפ"ג מה"ק"פ ופי"ג, וזמנתו בלחורו כספרי הנזכר: ומי ששררה בזה. ידעיתם כל אלה הנוגדים? שאר חכמת הכוכבים. ר"ל מהלך שחר כוכבי לפת וכל עניני המודיות והסתוה: מן החכמה הטבעית. סס ענינים שיוצאו כפי"ל: שנגרד. כ"ל, מלשון גורר אדם מעט: ומה יחשוב לבך וכו'. האם לא תחשבו שמי ישתכל המורים רבים בחכמות עלמם כמוסים בלחורוהם:

שני הזמנים שנים השלם תועטו מנקודה תקופת ניסן עד נקודת תקופת השני בש"ז יום בקירוב, ומנקודת תקופת השני עד נקודת תקופת היום כש"ל יום בקירוב, ומנקודת יום בקירוב. וטעם החילוף הוא מזל הלוק המזכיר כמו שקדם, כי כהיות השמש לזד גובה היום שהוא המרחק היוצר גדול ממרחק העולם, תמועת פחות ממזל אחד בחלק שנים עשר מן השנה, ובהפך זה כהיותו לזד השפל רוס במרחק הקרוב למרכז העולם, ובכן היה תועטו לזד השפל רוס יותר מהירה ממה שהיא לזד הגובה רוס, וכן בכל מזל ומזל יהיה ערס במהירות ובליחור לפי נטוהו לאחד משני המקומות המזכיר, ר"ל כפי התקרבו לזד שפל רוס או גובה רוס. ונתבאר לאינטיגניוס כי מלא גובה רוס החמה בזמנו או קרוב לראשית מזל סרטן, והשפל רוס נגדו קרוב לראשית מזל גדי, ומזה נמשך החלף בין זמני התקופות כמו שזכרנו. ועלמה בידע הבהת אמרו שלא תשלם ידיעה התקופות הארבע על בידור אלה בדיעה השפל רוס והגובה רוס והעליות על ההתלפם:

ואבל מה שימצא להם וכו'. הכונה כי פליאות והמיהות הוא מה שימצאו להם מן החכמה הטבעית

ואם כדכרין איש הספריים הסס, והכי אשלו אותם איכותו שגלו במקרב ומקיימו עס אורך חונו, ולמה נאבדו ספרי גופי החכמות:

ומה שהוזכר נדדו ונכלל בחוק דבריהם. וקרוב להיות האליהין דומתו כו' כ"ו ויבא עוד כיוצא בו כו' ל"א:

הוא שחכמיהם ענינוה וזמנו דבריהם, דע כי החכמות הרבות אשר היו באומותם בלחמה אלו הענינים אבדו באורך הזמן ושבלטו האומות ענינו, וכהיות הענינים ההם בלתי מוהרים לבני אדם כלם כמו שביארנו, ולא היה מוסר לבני אדם כלם אלא דברי הספרים לבד. וכבר ידעת שאפילו אלה המקובלת לא היה מוסרם מוסר מקדם, למען המתפשט בלחמה דברים שאמרתו לך על פה או אחרת רשאי לחכם בכתב, ויהי זה הכליה ההכמה בדה שהוא ברה ממה שגפל בו בלחורוה, ר"ל רוב הדעות וההתרגם וספקות וטולות בלשון המהובר בספר, ושגנה ההחבר לו וההדעה המהלוקה בין האלמים, ושבוט חבורות והתחדש הגלגול במעשים, אבל נמסר הדבר בזה עלו לב"ד הגדול, כמו שביארנו בחבורינו החלמודיים וכמו שזכרנו עליו דברי החורה. ולא היה מוסרם מוסר מקדם, כל שכן שיוחבר דבר מאלו הכרי מורה ועד חבור מהשאריו לפי דבר מה שביארנו לבני אדם כלם, למה שזכרנו בזה שבלטו ליחידי בגלותו כמו שביארנו לך מהמארם און מוסרים הכרי מורה אלא ליוען חכם הרשים וכו', ולמה היה העבה המייחבת להפכת אלו הרשעים העושים מן האומה, ולא תמצא אלה החכמות קטנות ורמיות בזה במרחק ובמדרשוה, וכן נגרניו לב מעשין עליהם פליאות רבות, עד מהתבטקו בני אדם כלם בקליפותם ההם והטבו שאין החכם לב בשום פנים, ע"כ. גם שם בשני פרק י"א כהז ואלו הענינים כלם כבר בלחנו שאינם כותרים דבר ממה שזכרנוה וביאורו והכמי' תורכחו, כי אומתנו אומה חכמה שלימה, כמו שביאר יחב"ל על ידי הדרון אשר השליטנו, ואמר רק עם הכס ונבון הגיו וכו', אך כאשר אבדו טובותיו וכו' ואבדו החכמתו והבוריו והמיהו הכמיו עד ששכחו סכלים, כמו שיעד רע בשוהתוה ואמר והבדה חכמה הכמיו ובינה נבונות הסחרה וכו'. שבו אלו הדעות הפילוסופיות כאלו הם נכרים מחורוהו וכו'. ע"כ:

לא מפני שהספרים וכו'. כענין אמרו בשלישי סימן ס"ג אך הדברים המיוחדים אשר היו מחשבים

אולם היחידים כלם אבדו ממנו, אלא המעט מהם והמלכות האומות מהבזוה שערבו בזה

אדם ללמד ליקרה עניניוה וזמנו דבריהם, ע"כ. ולדברי החורה הם אורך אשר כהז בראשון פרק ע"א כדברים האלה לאמר, דע כי החכמות הרבות אשר היו באומותם בלחמה אלו הענינים אבדו באורך הזמן ושבלטו האומות ענינו, וכהיות הענינים ההם בלתי מוהרים לבני אדם כלם כמו שביארנו, ולא היה מוסר לבני אדם כלם אלא דברי הספרים לבד. וכבר ידעת שאפילו אלה המקובלת לא היה מוסרם מוסר מקדם, למען המתפשט בלחמה דברים שאמרתו לך על פה או אחרת רשאי לחכם בכתב, ויהי זה הכליה ההכמה בדה שהוא ברה ממה שגפל בו בלחורוה, ר"ל רוב הדעות וההתרגם וספקות וטולות בלשון המהובר בספר, ושגנה ההחבר לו וההדעה המהלוקה בין האלמים, ושבוט חבורות והתחדש הגלגול במעשים, אבל נמסר הדבר בזה עלו לב"ד הגדול, כמו שביארנו בחבורינו החלמודיים וכמו שזכרנו עליו דברי החורה. ולא היה מוסרם מוסר מקדם, כל שכן שיוחבר דבר מאלו הכרי מורה ועד חבור מהשאריו לפי דבר מה שביארנו לבני אדם כלם, למה שזכרנו בזה שבלטו ליחידי בגלותו כמו שביארנו לך מהמארם און מוסרים הכרי מורה אלא ליוען חכם הרשים וכו', ולמה היה העבה המייחבת להפכת אלו הרשעים העושים מן האומה, ולא תמצא אלה החכמות קטנות ורמיות בזה במרחק ובמדרשוה, וכן נגרניו לב מעשין עליהם פליאות רבות, עד מהתבטקו בני אדם כלם בקליפותם ההם והטבו שאין החכם לב בשום פנים, ע"כ. גם שם בשני פרק י"א כהז ואלו הענינים כלם כבר בלחנו שאינם כותרים דבר ממה שזכרנוה וביאורו והכמי' תורכחו, כי אומתנו אומה חכמה שלימה, כמו שביאר יחב"ל על ידי הדרון אשר השליטנו, ואמר רק עם הכס ונבון הגיו וכו', אך כאשר אבדו טובותיו וכו' ואבדו החכמתו והבוריו והמיהו הכמיו עד ששכחו סכלים, כמו שיעד רע בשוהתוה ואמר והבדה חכמה הכמיו ובינה נבונות הסחרה וכו'. שבו אלו הדעות הפילוסופיות כאלו הם נכרים מחורוהו וכו'. ע"כ:

יקרא זה חוזה וזה רופא זה מנתח על דרך הרמיון, ותחלת מי "שיאבד (כ"א שאבד) מהאומה האבודה אינם אלא החשובים שבהם, ואחר כן מי שלמטה מהם. ואבדו היחידים ואבדה רכמתם, ולא נשאר כי אם ספרי התורה אשר ההמון צריכים אליהם ויודעים אותם רב העם וכותבים אותם ומתעסקים בהם הרבה. ואשר נגדר בספרי הנגמר מהחכמות ההם נשמר ונשמר רוב יודעיהם והשגחה אליהם. "ופכל זה (כ"א וזוהו, וז"ל ומכלל זה) מה שנוצר בהלכות שחיטה והלכות טריפה, שיש בהם מן החכמות מה שנעלם רובו מנאליגוס, ואם אינו כן למה לא זכר בחלילים מה שאנו רואים אותו בעינינו, במה שהעידה התורה עליו מחלי הריאה והלב, כמו סמוך ללב וסמוך לרופן, "ודבק (כ"א והדבק) האונות וחסרונם ויתרונם, ויובש

קול יהודה

אוצר נחמד

בדיעת מצות ה' ולא המעשה אשר יעשו, לא פנו הסמוך אליהם להמתיק, וכאשר נאבדו החשובים או לא מלאו אלו החכמות גזלו ולא ריע המתיק אותם לעמים: ותחלת מי שיאבד מהאומה האבודה. ר"ל הכניסה מה שאובדת מהאומה האבודה נגזרים ויחזרו בין העמים: אינם אלא החשובים שבהם. ומת"ל ואבדה חכמת המיון ובינה נגזרו חכמת (ישעיה כ"ט), שכתב לא יהיה מושל מקשיב לדבר אמר על כלל האומה אין עממיו החשובים ואין מנטל אותם: ואשר נגדר. ר"ל גם כן בעבור אשר נכנס כ"א וחס מהחכמות כפי צורך עניינם: וזכר רוב יודעיהם. וחס מהחכמות אלו לא נגזרו במצות: והשגחה. ומה שיש עליהם לנכנס אלוס דבית הכורה: ומכלל זה. מכלל החכמות שכתבנו אלנו מן הנכונים דבית הכורה: שהלכות שחיטה. כמו מקום שחיטה עד כינוי נאמסו כקב ובושע, וישעיה המתיק קבא טא רזו, ובושע נמשכו, וכדקא נגנרנה או נקנס נכנס, ושני עורות לוי נושע, ודממה לוי: מה שנעלה רובו מנאליגוס. וסיב רופא קדומו שפורס וזכר ודקא כל ההשגחה כהנפולם לזכיר בני אדם ונבטיהם, האדם לבריאות אדם ותקנתו: ולא זכר אלו בחלילים מה שאנו רואים בחלילים העירו ואתנו ח"ל עליהם דבית הכורה שאנו רואים אותו כהנפולם, ונדולו שכן אפשר שיקרא נאדם, וכלי סקא מעורר חלי הגוף, ואולי מניחו לידי מיתה, וזכר על"ס לדבר עליהם: כבמו סמוך ללב. ויבן לדבר דביע סבל שתיקב וטעם הכל כוסם, ודביע חלב העיבור ככונע, כמו שזכר בחלילין (דף מט"ז ע"ב): וסמוך לדופן. שם (דמ"ח ע"א) אמר ר"ל ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה, סתמה מנחין חוששין לה, ממ יאודר אמר אחד זו ואחד זו חוששין לה, כיכי עבדין, מייחין סביבא וכו'. וכן פלגס דחוששין: ודבק המתיק ריאה, החובל דלוי. הלא היא עמונה כהרמ"ס כ"א מהשגחה לאפסחא עיניה, ח"ד וכו' עד דשע"א דליה לה החובל דלואג: וחסרונם ויתרונם. (שם ע"א) אמר רבא ה' אוני ים לה לריאה

ותחלת מי שיאבד וכו'. לפי נוסחא זו יורה כי כן ממשנו של עולם כבאדן תורה, כי כה"כ חושיה יתמיון לאבד השגיחה חמלה, כי עיני האלמים ההם יקבל לגלות עיניה ולהלדיב נפשה ולהסיר הקפה של האומה האבודה, על דרך (עמוס ס') הך הכפמור וירעשו מעיניהם. והנה בין לפי נוסח זה ובין לפי הפסח השני המספר מה שקרה, הלא עדותו נאמנה מאד ממה שאמרה בגולה בכל, כי החלה גלו משם עם ימייהם של נבזרי ההלל וההרש והמסגר וכו', כמוזכר בסוף מלכים, וכבר ביארנו ז"ל בסין ס' המגשר, הרש בשעה שפחתין נעשו הכל כהרשים, מסגר בשעה שסוגרים שוב אין פחתין. ובספרי אמרו הכל נבזרים עמי מלחמה, ובי מה נבזרה עמי בני אדם המהלכים בגולה ומה מלחמה עמי בני אדם הזקוקים בזיקים ונתונים בשלמותם, הלא הכל נבזרים במלחמה של מורה, וככ"ל על כן יאמר נוסח מלחמה ה', ע"ב: ואשר נגדר וכו'. וכל הנשאל האם אמתים, לריכים אמר לנאר זו אשר נכנס בגדר הספור עם יתר הדברים המסופרים בספרי הגמרא. אך אם אלה יו שמעתי לתקן הסכח ואשר נגדר וכו', סכונה היא מבורחת מבורח גורר אדם, וכמו שכתבתי בדיואלו בו למעלה ס' כ"א וכ"ט גם בחתימו ס' מ': ומכלל זה מה שנוצר בהלכות שחיטה והלכות טריפה וכו'. כבר זכר נעשו זה בשני ס' ס"ד באמרו וידיעת הערפות אשר היא יומר דקא מכל מה שזכר אותו לריכסו מדיעת ממוסי הכייה וכו': סמוך ל"ב. כן הוא בעבור יורה דעה ס' ל"ט, וכתב שם הגאון קלורו שזכר פסעו הוא זה דשכאין מכה באותן תקומה פריסה, קדין אומה הסכונה לדופן דאסורה וכו': וסמוך לדופן. כ' אלו טריפה, אמר רב יוסף בר מנחמי אמר רב נתמן חוששין לה. ממ יאודר משמיה דלוי אמר אחד זה ואחד זה חוששין לה, היכי עבדין, אמר רבא רבין בר שבלא אסברה לי, מייחין סביבא דחליה פומיה ומסרקין לה מדופן, אי ליכא ריעותא בדופן הליק בדופן, ואי לא ממתת ריאה הוא וטריפה, אמר רב נתמן רבי האמיר רב נתמן ריאה שנקבה ודופן סותמה סעירה. לא קישא הסם במקום ריעותא הכא שלא במקום ריעותא, וזכר מקום ריעותא, החובל דלוי. הלא היא עמונה כהרמ"ס כ"א מהשגחה שמיסה וצפור ויורה דעה נתגברו פרטי הדין באורך. ולפי הנראה לא כוון הסבר ככלן רק בענין שטטה אותה טריפה, ככל חזרוי החוכמים היה, שם מכלל ההלכות המתייחסים אשר נעלם עיניהם מנאליגוס שקדם זכרו: ודבק דאונות. שם אמר רבא הני הריחי אוני דסריקין להדי לית לכו בדירק. וזה אמרן ה"ה

ויובש הריאה והמססה. ומידיעתם בהערכת האיברים הנפשיים עם הטבעיים, מה שאמרו שני "קרומות" (ל"א קרומים) יש למוח וכנגדן לביצים, ואמרו כמין שני פוליס יש מונחים על פי הקדירה, מן הפוליס ולפנים מוח, מן הפוליס ולחוץ חוט השדרה, ואמרו ולתא קני הוו, חד פריש ללבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא. ומידיעתם בהליים הממיתים ושאינם ממיתים, מה שאמרו חוט השדרה אם עורו קיים סוהו לא מעלה ולא מוריד. ואמרו מי *שנתמסם מוחו אינו מוליד, ואמרו קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום, ואמרו ניד הגשה אינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף. ומדקדקי דיניהם, כשרה שינקה מן המרפה קיבתה אסורה, מרפה שאין לו כף *שנתמסמו

קול יהודה

אוצר נחמד

אלה שלא כסדרן אבל כסדרן היונו רביייהו. ודקדוקי פרישו החלום שם עבור יורה דעה במקומו המכר ובה' שמיטה להרמב"ם פ"ק ח' ו' והסרונם ויתרונם. שם אמר רבא חטט אוו לית על לריאה, הלחם מימינא וחרתי משמאלה. והבאלרו פריי דיניו פ"ח מה' שמיטה להרמב"ם ובסור יו"ד סי' ל"ג: ויובש הריאה. שם אמר רבא ריאה שיבשה מזהה עריפה, ועד כמה, אמר רב פפי שמייה דרנא כדי שפך בלאורן וכו'. והבאלרו פריי דיניה בה' שמיטה להרמב"ם פ"ח' ובסור יו"ד סי' ל"ו: והמססה. בה' המכר נתמסמם הכשר רואין אורו כלתי אינו. דמי דמי נתמסמם, אמר רב הונא ברביה דרב יושע כל שהרובל גוררו ומעמידו על בער מי. אמר רב אשי כי הויין בי רב כהנא אייתו קמן האייל ריאה דכי הוו מותבי לה יתבא שפיר, וכי הוו מוקפי לה הוה הלחא הלחי הלחי וסריפאל לה מדרב הונא ברביה דרב יושע. והאבד דין זה כהלכות שמיטה להרמב"ם פ"ח' ובסור יו"ד סי' ל"ו: מידיעתם בהערכת האיברים וכו'. כי ערך יש בין האיברים הנפשיים עם הטבעיים, כמו שזכר לעלה סימן כ"א באמרו ובאיברים האלה מקום התקופות כמו כליות ויטעות וכו', עד אמרו וריאו מה שיהיה לכלות כה בהטבת העלה, כי אלהו רואים כמו זה בנינים, שהאחר רואים הסריסים יותר הלחי השלל מההנים וכו'. וימלאו ו' בה' אלו עריפות על משנה יקב קרום של מוח, אמר רבא בר גבי מהה אמר ריב"ל ונגדו בנינים יכר (פי' שהתחמון מהפרק מן העליון). ונוסף גם הוא מה שמתאם להם קישור גרסא לפינים

לריאה, הלחא מימינא וחרתי משמאלה, הסיך או יתיר או חוף עריפה, והמססה. ריאה ששטתה קריתין או קיימא שמונתו עריפה, וזו ללא עריפה (שם ז' ודף נ"ד פ"ב), ריאה דעלה פילתו חילתו דעריפה, וכן כמות וכמות סדרה אמרו שם (דף מ"ג פ"ב) ונתמך פאול, נתמסמם פאול, וכמוו כהלואים שם דין ולאחר לחוט הסדרה וכו' כמות סדרה: ומידיעתם בהערכת האיברים הנפשיים. שם קרומי סוהו: עם השבעיים. הם קרומי ביצים של זכר, (שם) יקב קרום של מוח קרמא עלאי וולטני דלא אינקב חתאי, והאחי לה עד דלאינקב חתאי, וימאן מייתא דמתנת גיה מוחא, אמר רבא בר בר חנה כנגדו בנינים יכר, וסריפ"ל בניני זכר שם להם יש שני קרומים מלבד הכיים, אחד חיון ואחד סביביים מונחים בו. וכבר אמר לעמלה סי' כ"א ובאיברים האלה מקום התקופות כמו כליות ויטעות וכו', עד כי אלהו רואים כמו זה בנינים. ומעשה מהמכה גדולה נתנו סימן מקרומי ביצים לקרומי המוח: מוחו לא מעלה ולא מוריד. גם זה שם. והלא בודאי מידיעה גדולה כדפשוט אמרו, שידעו שיעקב החיות תלוי בעורו, מה שידעו גם כן על חמתי העבד: ואמרו מי שנתמסמם מוחו אינו מוליד. וזו מי שנתמסמו מוחו, בנינים, וכך הוא בגמרא שם, נתמסמם פאול נתמסמו כשר. ומרין איני וזה לוי הוה יתבי בי מוחא חייס להאוי נברא דעריף לרישא, אמר נתמסמו מוחא דדין, לאו דלא חיי, אמר אביי לא, לומר שאינו מוליד, ע"כ: קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום. (דף מ"ג פ"ב) ומדברי רבי' ז"ל (דף מ"ג פ"ב) ד"ה אינו קרום, דיכל טעריפות דכל שנקב חו לא מהני סמיחה: ואמרו ניד בוששה וכו' פריש שאין לו כף. (ר"ה ניד בתוס'). וסריפ"ל שהכשר סביב עמם הקליטה שבעוף אינו בעגלו הכיב כמו פקטמה רק בחוב, ואינו דומה לכף אדם: כשרה שינקה

מן

בזכמה היחוס: ואמרו כמות שני פוליס וכו'. שם אמר רבי שמעון בן פי' אריב"ל משום רב קפרא מוח וכל מה שנקדרה ידון כמות אס יקבב צמחה עריפה, החמיל לימשך ידון כמות הסדרה שאם נפק דתו של עור עריפה. ומתוכן הוא מתחיל לימשך, אריב"ל כמין שני פולין כן מונחים על פי הקדרה, מן הטליון ולפנים כלפנים ומן הטליון ולחוץ כלחוץ, ופולין עלמן איני יודע, ומתבאר דפולין כלפנים. והאזכר דין זה להרמב"ם פ"ק ח' מה' שמיטה ובסור יו"ד סימן ל"א: ולתרא קני דהו וכו'. שם חומרל דלחמתי הממיה דרב חמון, והאזכר בהל' שמיטה להרמב"ם פ"ו ובסור יו"ד סימן מ' ות"א: חוט השדרה אם עורו קיים וכו'. שם ח"ר חוט השדרה שפסקה ברובו דברי רבי, ר' יעקב אומר אכליו רבי, ר' יהודה רבי, ר' יעקב. אמר ולא מוריד. והתבאר דמו בהל' שמיטה להרמב"ם פ"ט ובסור יו"ד סימן ל"ב: מי שנתמסמם מוחו אינו מוליד. מימלאו בה' המכר: קרום שעלה וכו'. שם פ' אלו עריפות, והתבאר עניינו בהל' שמיטה להרמב"ם פ"ח ובסור יו"ד סימן ל"ו: ניד הגשה וכו'. משנה ריש פ' ניד הגשה, והתבאר דמו בה' מכללות האורות להרמב"ם פ"ח ובסור יו"ד סי' מ"ה: כשרה שינקה וכו'. משנה ערק כל הכשר, והתבאר ענינו בה' מכללות

שינקת מן הכשרה קיבתה מותרת מפני שהוא כנוס בסמיעה. ומזה "שאמרו מחכמה אמיתית והיקשם יגיד עליה (כ"א) שאמרו בחכמה ברורה ובסברתנו איננה משנת אורו), המשה קרוימים אמורים, קרום של מוח, קרום שעל הביצים, קרום שעל גבי המחול, קרום שעל הכליות, קרום שעל העוקץ, כלם אמורים באכילה. ומהפולא שבדיניהם בשדפות, שדקרקו בהנבלת הנוכה, אשר אם דוחין הבהמה ממנו למטה תהיה אמורר משום רסוק איברים, ירצה ברסוק איברים, הרסוק המביא אל המות. ואחר כן אמרו הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום רסוק איברים, משום דאמדה אנפשה, ר"ל כי הבהמה משערת לעצמה ומכוונת לדלוג ולא יזיקנה כאשר יזיק אם דוחין אותה, כי הטבע ברלוג מוזמן ונמצא, ובגפילה בורה ונודד. ומפלאי

קול יהודה

אוצר נחמד

מן חמיריפה. משם ואילין (דף קפ"א): ומזה שאמרו מחכמה אמיתית והיקשם יגיד עליה. כ"ל הניכוס נזנס, ולא כמו שאזכר ב"א. והכוונה כוס י"ל ע"ל שאף כשניי פריש שער עד כאן ממה שגודשו להבטיח י"ל, י מוקס דמיא לומר שלמדו כל זה מספרי הכוזאים אשר עמדו הרבה להקור אחר התלים הממזיקים, ואמנם במחקר נזדעקו הפקדונים אם הם מבעב הטוב או הדס אין זה רק להמית ישראל, וזהו שאמר והיקשם יגיד עליה, מאחר שאין חושלת במחקר זה רק לענין החוקים: במשה קרוימים. (חולין דף י"א) אמר רב כהנא חשבת קרמי סווי וכו': קרום שעל הביצים. פי' ר"ל שגם על הדס יש זכר: כולם אמורים באכילה. ומתכן מי יאלו אלו החקירות אם לא מלמתי ישראל האומרים מאמת סתרים: ומהפולא שבדיניהם וכו'. ר"ל גם אלו הדסות שגם הם נכנסים אצל הכריש ישראל יאלו אלו החקירות, כדרי לרזן על סתמם כגולת אם נתקספו איברים. ופי' ר"ל כדרי אלו קריות דכייט אם שחזו אותם מיד אלו עמדה גם לא סתמם מעט לעת אכילת נפילה, ואין להם מנוח גם כן להכתיב הכוזאים, ששכי כל עסקיהם עם האדם או עם להשיב אם מרנש חולשה כליכרשים ושבחו וקומו אדם: אשר אם דוחין וכו'. נמשש ריש אלו קריות נעלה מן סגג שטרשים: בהבבלת הגובה. כ"ק (דף י') היא תורה דנגל לררחה דלדלי שחתיס מלא וטרשיס ר"ג. ומתקנין מתמתי' דרזין חבט שחוח מרש עשחיס, ומשני דלררחה דלדלי היו שיחא שחתי ומתכרסא דתורה לררחה ל' עשחיס, ואלו שיחיה הנפילה עשרה עשחיס. ועל זה אמר אדם דוחין כריסה ממנו למטה, ר"ל על נפלה על ידי דחיס די נכשש עשחיס משני שטמלת על גבה, וארי עשרה גזור שרגינו גבוהות ארבעה, והיא בכל כשסם משערינן לפי גובה הרגלים, ואלם אם נפלה כאופן עשחיס עומדה על גבליה אין כאן רסוק איברים מאחר שיכולת לעמוד. ולא דוקא שרחהו ש"ה אם נפלה מעלמם בלא כוונה, ולא כ"א רק לרסוקין אם קאם מעלמם כדמסיק: ורסוק החביא אל החוט. ר"ל דרואשין שחא נעסדו אחד מניי המתייש בהסכמה נטרפה כסם, ולקן לרדך בדיקה, וכמ"ד בגמרא שגולה שחזרו כריסה בדיקה עד ל' הפלג (חולין דף י"א): ואחר כך אמרו. שם אמר רב סוגא הית כריסה למעלה ונפלה למטה אין חוששין משום רסוק איברים וכו' משום דאמדה נכשה, חוששין י"ל אם נכסו לה יותר מדיא אינה קושלת: ולא יזיקנה כאשר יזיק אם דוחין אותה כי הטבע לדלוג מוזמן והנמצא. עד שנתפלך בהכמת המסקלת, ובגפילה בורה ונודד. כהקדק

אסורות להרמ"כ"ס פרק ל' ובטור יו"ד סי' ס"א: ובמה שאמרו וכו'. הכונה שהיה מתאמר בזה מחכמה אמיתית שהיקשם בלבד הוא המניד על צירוכה ולא יוכל על זה שום היקש מולתם. וכנ"ל הרמ"כ הביאור, ע"אמרו ומזה שאמרו בהמה ברורה ובסברתנו איננה משנת אורו וכו': המשה קרוימים וכו'. פרק גיד הפה, אמר אביי וזכירימל רב יהודה המשא קרמי הו, הלחא משום חרבה והרי משום דמא. דמחל ודמפלי ודמליהת פשוטיהת הרבה, דכייט ודמוקרא משום דמא. וקרום שעל דד המחול אסור ותייביס ע"ו, ופעל המחול כלו אסור ואין חייבים עליו וכו', ע"ו. וכפלי היינו עוקן, שכן פירש עס רפ"י על חמיס שבעוקן, דהיינו חמוסי כפלי. ופירוש כפלי פלנק"ש, ועוקן אלקא, ומיחם סמוכים. זיעי, ר"ל ביס על זכר, ומוקרא הוא מוח שבקרקד, כהרנס מוח עלמחוי יוסקה (איוב כ"א) ומוקרא דגרימחי ספיס. ודד המחול הוא גליונו במקום עביו. וזהו שטון הכתר גלמרו שעל גבי הפחול. והאזכרו בג' קרוימים שיש בהם משום הלג כמור יו"ד סי' ס"ד, והשניס שמשום דס כס"י ס"ה, וכלם הוזכרו בה' מלכות אסורות להרמ"כ"ס ז': שדקרקו בהגבלת הגובה וכו'. פ' אלו קריות מינו נפלה מן הג, ופעמו טבוס דחוששין שחא נטרקו חלוחיה. אמנם הנגלת טבוסה הוא כמ' שחזרו כ"ק ס' הפרה, לעולא אין חבט כפחות מעשרה, והכבאר דינו פ"ט מלכות מלכות אסורות להרמ"כ"ס ובטור יו"ד סי' ל"א. ופליה נשגבה אלזי כמה שחמר אשרא אם דוחין הבהמה וכו', אם חבטו להניחו כשטור, שכי כר"ל וכו' והר"ן והגהות מיימוניות והרשב"א כלס נקבלו בלו בהסכמה חילוק זה, דדוקא כגולת מעמז שרינן כגולת עשירי, אבל אם הפלוחה אחרים חפי' כפחות מעשרה חוששו, ולא רלמו בזה שום חילוק עליהם, ואין יומם ח"ו הנגלת הנוכה לדחיה שאין על שום גבול ואיעור כמו שזכרנו. על כן אמרתי על כלמרו דוחין, לא יעור בו רק להניח מן הדלוג ככונה, שיזכור בסמוך היותה משערה לעמיה ולא יזיקנה, ופליה אחר אל יש לה כמות דוחות, ומניסוח אותה לניח כולה כמותה והפלה ע"י דלוג: ואח"כ יאמרו הפולא בהמה וכו'. שם מומלה דכ כונה

והנבחר במחוייהו הניכרים: כי הטבע וכו'. פ' י

וספלאי דיניהם עוד וגסיונותם, חרותה בידי שמים כשרה, בידי אדם טרפה משום צמוק ריאה, ובדיקותה, שרייתתה במים פושרים מעת לעת, אי הדרא בריא כשרה, ואם לאו טרפה. ומה שאמרו ריאה ככוחלא כשר, כרייותא טרפה, מאי מעמא, דאי שחור אדום הוא אלא שלקת, ירוקה כשרה. ומה שאמרו ריאה שהאדימת

מקצתה

אוצר נחמד

קול יהודה

הבא ללג טעמו הוא טעון מלכתו לכתחלה. וקורא הוא לפדה כחופיו יעמדו לו יהו לחמנו ולעצרו על השלמה מעשכו, והזמנה מלחא היא כי המוכה יהלמן לעמוד על נפשו וזקף לא יקר לו בדלוגו. אך אמנם כי יפול הנופל כל חמנו כי אם מזד אונם, יפוג לנו ויעוצרו כחו ויפשו, ויבגלו ויכל ויטולקל בפרוק מוליותיו עד ללון מרפא: דריותא וכו'. במשנה אלו מרפוח חרותא זידי שמים כשרה, וסא ה"ר יאזו היא חרותא כל שלמקא ריחא שלה, זידי שמים כשרה זידי אדם כריפא. ופירש הרי"ף זידי שמים כגון ששמעה קול רעמים או זיקום ויפולא בלגו ונגעם בה פחד ורעהו ולמקא הריאה שלה זהו זידי שמים וכשרה. אבל אם רחיה אדם ששמע לפניה כהמא אחרת ויפולא בה ופחדה ויבשה ריאה שלה, זהו זידי אדם וכשרה. ואמר דין זה להרמב"ם פ' ה' מהל' שחיטת וטבור י"ד סי' ל"ז: ובדיקותה שרייתתה וכו'. סא. ומנא ידעינן, בקיפא מייחסיק משיכלא דקויא חיורא ומיליא ליה במיא קריי, כביחולא מייחסיק ומשיכלא שחימא מילא ליה מיא פסורי, ומיהיה ליה ומנה ליה גבייה לעת, אי הכרע זידי שמים היא וכשרה, ואי לא בידי אדם היא ופירש. פירוש משיכלא דקויא חיורא, בלי חרם לן, ומשיכלא שחימא, כלי חרם שחור, וליט מלמנן כל כך כמו הלבן. והאמר דין זה בתקופותיו המכריים: ריאה ככוחלא וכו'. שאמר רב אהליא ככוחלא כשרה, כדיוחא כריפא, וסימנין דיוחא דרמיחא (שי' שם פתח נקרא ליה, לזכרון פתול מרסא הדיו), דלמר ר' חינה האי שחור אדום הוא אלף שלקת. ירוקה כריפא מדר' נתן, דלדומה כריפא מדר' נתן, דרמיחא ר' נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי היס ובחא אשה אחת לפני שחלה בה רששון ומת, שני ומת, שלטיא ומת, רביעי הביחולא לפני ורמיחין וזכרתי אדום, אמרתי לה בתי המתייב לו עד שיבלע בו דמו, והמתייבה לו ומלא אורו והיה, והיו קרין אורו נתן הכבלי על שמי. ושבו פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא, בחא אשה אחת לפני שחלה בגס רששון ומת, שני ומת, שלטיא ומת, רביעי הביחולא

מקצתה מעלתיק, שלג גסם כשנולד הפסל לארץ לא יפול עד שיפול מרכז הכובד שבו תהא. ואמנם מרכז הכובד היא נקודת המצב שישאר שיושא עליה כל בגשם, אם גשם נקודת הכובד על דבר מוצב בארץ ורלחו חד כמלא נקודת זו, יהיה כל הגשם מונח שוקק עליו בעבור שמקלו אל כל פאה כבשה. והבאר עוד שאין שום גשם יכול להיות עומד נגד על הארץ אם לא באופן שהיה היבא מייחא מייחא הכובד שבו כלפי מרכז הכובד וזל על הבסיס שלו, ר"ל כחול, ובחל לא יפול בהכרח, וממנו זה עוד שהבסיס יהיה גדול יהיה בגשם יותר כמות מנוסלה ויזרין גשם יותר גדולה כבדי שיפול. וכבר הבאר מעין הליחה כפי"ח ועמידתה מפליחת הכובד, ובפרט כדאס שהלך דקומה זקופה, כי אם כרגלים חייק עם מרכז הכובד, כאשר נודעת לאלהורנים שמרכז הכובד שבאדם הוא נמקום המוח, ומשם התחלה הרגלים שיכול האדם לטהות אותם אנס ואלס לפעו ולאחריו לעמידת אורו ככל פנות שהוא פונה, וסבבה שבו, ר"ל השל, נותן תועט נודידין, ר"ל נערויין, שיחאיים מן המוח אל כל חלקי בגוף לטהות אותם אנס ואלס, כבדי שיפוטו משקלו בתנועת הרגלים וגוון, כמו שגראת כדריכסו כשנשא רגלו ליקן וזרין ע"כ שיעמוד בחוף כך על רגלו השנייה מהם עלמא קוף לזר הכוא, ר"ל כשמיים הרגל רמיין מהם נפול לזר שמאל ורגל כשמאל בקוקס קוף, עד שמרסא רגל שמאלא היא הכסיס, נלכ ביושב נגד הכובד שבו, ומתו חלו חמיס שטובע על שפוע הסר אינו יכול לעלות בקומה זקופה, מפני שאי יהיה הקו היחולא ממרכז כבדו כהל' כליה מרכז הארץ מגיע אל האחריו לא זין מקום רגליו הוא כסיס, וכשרה ציפול לאחור, אם לא כשבעע הסחם מתחן אחר חלוא להרחיק רגליו ע"כ סודידין כהל' אשר על ידם כלי כל התנועות שבו, ומשק עלמו לפניו כבדי שיפול מרכז הכובד אל מקום רגליו, ובספק בירידה מן הכר מכריע עלמו לאחור כבדי יפול על פניו, וכן משיע רגלו אחת לאחורו כבדי שיגיע מרכז כובד זין רגליו ע"כ הקו המדומה כהל'. כדן עיית ככל אנוחיו ונשיאת משאחם על גבו או לפניו, מכוין עלמו בנקיטתו ובכשיעם רגליו ובכשיערתם וכרחהתם לזר הארץ לפעידתו. וכן סעיין ככל בעלי חיים וקרמה ידם ורגלם על ידכ סומר טועת סודידיים כהל' להביע כרגליו בגוף על ידכ משיקלם. ומפני זה כאשרת התן כפי"ח מן התנועת ואינו מכוין אליה, כמו שפירש שפירש סעודא אס מתמנס יפול, ובזון כן כפי"ח אס דיוקין אוחו פתילס יפול עם מרכז כבדו שמלך שבו, וכן בחלוט תועפת ורידו, כמו החולס או פירש כשאר שבו, הוא נפול. וזה שאמר כדריחא דלוגו, פתח כפי"ח מכוין רגליו וגוון כבדי שיגיע קו היחולא ממרכז כבדו זין רגליו ידיו: וירוחתה בידי שמים. כהמא שבעתה

פחדו רעם וברקס ומתמחא או נמקס הריאה שלה, כשרה פתקס הריאה שלה, אמרו (שם דף ג"ס) דטריפא, וזה שיעור נפלא שידעו שחלה יכולה להקיות וזאת אינה יכולה להקיות, ושבו על זה נקוין נפלא לברך דכריפא, והוא שצוין הריאה במים שורבין מנת לעת, וחלל שבידי שמים נעשה כדלס כדלס, ושידיו ארס כל הכרע כליא. וזה שאמר ומתלוי דיניסס ופסוקותיסיס: ריאה ככוחלא כשרה. (שם דף מ"ו) אמר רבא ריאה ככוחלא כשרה כדריחא טרפה, פי"ש"י ו"ל שהוא כמראה לו"ר, והוא שם שבוין ככוחלא כשרה. וכדיוחא, פי"ש"י ו"ל שחור כדיו יבש: מאי מעמא וכו'. בגמרא אמרו כוס הלשון, דלמר רב מינא כליה שחור אדום הוא אלף שלקת: פי"ש"י ו"ל אלף דסי' לקתא וסו"ו ליקנך וליניק: וירוקה כשרה ומה שאמרו ריאה שהאדימתה מקצתה כשרה וכו' ורבי

מקצתה כשרה, האדיטה כולה טרפה. ורבי נתן הבבלי שהביאו לפניו ילוד (כ"א שהיה) ירוק, אמר להם המתינו לו עד שיפול בו דמו, ר"ל שלא ימולו אותו עד שיתפשט דמו בכשרו, ועשו כן והיה הילוד אחרי ילדים רבים שהיו מתים לאשה החיה תיבף למילה. ועוד הביאו לפניו ילוד שהיה אדום, ואמר להם המתינו לו עד שיבלע דמו בו, ועשו כן והיה, וקראוהו נתן הבבלי על שמו. ואמרו חלב מהור סותם, טמא אינו סותם. ומדקות דיניהם, מחט שנמצא בעובי בית הכסות, נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא קודם שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה, למאי נפקא מינה, למקח וממכר, מפני שלא יתכן שיהיה על המחט קורט

קול יהודה אוצר נחמד

ורבי נתן הבבלי וכו'. לפום ריהוא נגליח טריס פערבניס, שכי גמרא עס אמרו כו"ל ירוק כשרי מר' נון, ארומה כשרי מר' נון, ומכיל המעביות אלו שני הכר, ולמה אחר שירוק כשרי ככל שני, ומר ואמר ומת שאמרו ריחם שפאריס מקאס וכו' ור' נתן כבלי, דמת ענין זי לאח שהדיחיה כולה טרפה, ומתס לכוור סוף. וזכר ענין קול יסודת חמס עוד מה שלקח הכמר דין שהמוס גמרא, שכי (עס דר"ו ע"ב) אימא אמר רבא ריחם שהדיחיה מקאס כשרי, כולם טרפה, ויסקו ענין גמרא, ומיקו אלא לא שנה, פירש"י ז"ל בין כולה בין מקאס כשרי, ור"ל טריס דטרסה אישילו מקאס. ועכ"פ איך מלקו בין מקאס לכולה לני מקאס גמרא. ומכון כמותה הכמר שנה לן נשעת סאומריס דבין כולה ובין מקאס טריס, וסוכר לתקו בין שהדיחיה פומר ובין ארומה וכע"פ הכרש"ה ז"ל בחידושי' בשם כר"י ארריס, או בין שהדיחיה מהנת מנה לשהדיחיה מתחת עמסה וכע"פ כרש"ה ז"ל, ולא השג לכוור דלא שנה כולה וכו' ומסקנא, מתני כולה יתא לגמרי דניי טריסות קר ככר ידועתם ומלא דיוסיס שנבדל אלא שהדיחיה מתחת מכה לשהדיחיה מעמסה, ואמנם ירוק ככל אופן כשרי, ולכן כהם ואמר ירוק כשרי ומת שאמרו וכו' ור"י הכבלי וכו', עס : ואמרו חלב מהור סותם, ע"פ (דמ"ט ע"ב) אמר רב חלב מהור סותם, פירש"י ז"ל כנון דקין שניקבו וחלב הכנהא סותם אח סניק. כשרי, חמלב סורר ארוק מהר וכו' כשיחיה מעמסה, משא"כ חלב טמא כנון כרס או חמסס וחלב חמססס אח סקכר אינו כשיחיה לני שאיט חבור אלא חומר, ר"ל פרוש ענין כשמה, ע"פ : מוצא שנמצא בעובי בית הכסות, משא"כ חלב טמא כנון כרס עובי בית הכסות נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא קודם שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה. ונבדל פי חמסס בידוע ע"י ימיס קודם שחיטה, לא נבדל פי חמסס כממ"ע"ו, ופירש"י ז"ל שהמתה שהוא חספ, נשנה שהוא הנוקט ויחא המוציא מחמוכר, דמתפתח לא יסיב לני חימה כל כמס דלא יסיב דמי, ענין להדיס הליסי שקודם מתה חיס, דספיקא לא משקין מוצא. ומשמע לני להחבר שיש שאמר כרישא נמצא עליה קורט דם בידוע וכו' לא נמצא וכו' ויחא חמסס שחיטה שיקנה, למן בידוע מוכר שיש זה לענין מתה וממכר ימייר, וזמאי דפוסא דהוגלר דהמכה, ומניה נשמת נשפחה, ור"ל כרישא שאם נמצא קורט דם לע"פ שהמוכר מוחק אס חמסה חיקס למכירי מחורר לן

כניחא לפני ורלמיחו שהוא ירוק, אמרתי לה כפי המתינו לו עד שיפול בו דמו, והמתינה לו ומלה לומר ומיה, והיו קורבין אותו מן הבבלי על שמי, ע"כ, ומת שזכר אחר ריחם שהדיחיה מקאס כשרי, האדיחיה כלה טרפה, נפלאה ענין הכרי מימרא יחא דרבא שהקשו עס עליה ואסיקו ז"ל שנה. ועל זה הלכו הפוסקים אס הכוזה דלא שנה וכשריה או לא שנה ועריסה, וכמו שזכר הגאון קלרו בעור יו"ד סי' ל"ה, ואיך אס כן לקח לו מה שנדחה בגמרא. אכן אמרתי שמה ריחם טובה כבאן להזכיר כמה גדול כהן של הכמים ועד היכן גיע אופן הקדוקס, כי מפלגי דיעביס היה להבדיל בין שהדיחיה מקאס כריסה לשהדיחיה כלה, שקך עליה במחשבה רבא עס שיהי שנה הוכסס לדעמו נשפסס הלהנה. או שמה טרסה מתחלפה. וזממה רוב, ואיך לנו עסק בנשברות ממנו : חלב מהור וכו'. עס היא מימרא דרב, וכמסס משוס דהלב סוקר ארוק מהר וכו' סתיחא מעליה, מה שאין כן חלב סמא. והדני הזה נהבאר להרמב"ם ע"י א' מהל' שחיטה לפיכך יו"ד סי' מ"ו : ז"ל שש שנמצאת. עס ח"ל חמס שנמלחה בעובי בית הכסות מהר חלב כשרי, משני דרדיס טריסה. נמצא עליה קורט דם בידוע שיהי קודם שחיטה, לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה, כובלי פי חמסס בידוע שהוא ג' ימיס קודם שחיטה, לא הוגלר פי חמסס המוציא מחמוכר ענין הריאה, למאי נפקא מינה לתקח עיחא וממכר, ע"פ. ועל הפוסקים שספס אהה החליטו בגמלא עליה קורט דם בידוע שהיא קודם שחיטה וטרפה, ובגלא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר שחיטה וכשריה. ולפי דרכס לא היה נפקותא לענין מתה וממכר רבן בהוגלר פי חמסס או לא הוגלר, דלמינן בגמלא עליה קורט דם או לא נמצא, נפקותא דטרסה וכשריה הויא כלאמור. ולמה החבר עקב ריחם רוח אחרת עמו וימלא אחר מחשבתו דנמנמא משני דרדיס טריסה מ"מ"ת בין נמצא קורט דם על החמסס בין לא נמצא, לדענין איסורא מתמידין משפס עמא קורט דם היה עס אלא משקין העבירכו, דכוה ז' אלאו נמצא נשפס, הוגלר נבאר נפקותא דנמצא קורט דם או לא נמצא לפנין חמססס לא כהה מהיר גווי, אס צנקה מן הסנה לאחר שחיטה, ומתיס כשריה חמלב כריסא דר"ל ממשכח לה צהר מהיר גווי, אס צנקה מן הסנה לאחר שחיטה, ומתיס כשריה חמלב כריסא דר"ל

קודם דם לאתר שחיטה, בעבור שאין הרם *נגר בבת, ואין לו למעון עליו ולומר שמתה מברת לי. וכמו זה הנליד פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה, לא הנליד המוציא מחיברו עליו הראיה. ומסמיניהם מעוף טהור, מותחין "לעוף (ל"א לו) חוט של משיחה, אם חולק את רגליו שתיים לכאן ושתיים לכאן בידוע שהוא עוף טמא, שלשה לכאן ואחת לכאן בידוע שהוא טהור. ואמרו כל עוף הקולט כן האויר ואוכל טמא, השוכן עם הטמאים ונדמה להם טמא, כוזריר אצל עורב. נאמרו סימן הולד בבהמה דקה טנף, ובגסה שליא, ובאשה שפיר ושליוא. ומבופלא ומבופלא

*ל"א נבר

מחבתתם

קול יהודה

אוצר נחמד

מוכר ללוקח יחיטי ראהי דכריפה היא ומהדכנא לך, והסביר שם לזכ פני ראיח, אלא שדמה לזמה בסמוך וגמר אומר דמ"מ אין לך מוס גדול מזה, וכיון שהמוס מבטל מקח על שכן שטרות, אע"פ שמיני אלא מהמת הכסף או מקבלתם של גבויים ז"ל, דכיון דמ"מ מידבל דגילי ימימי מיניה אין לך מוס גדול מזה. או בקוהה מקבל עליו להריות בהמה היכף אחר שחיטה, שאז לא יוכל לטעון על המוכר ולומר כבר נכרסה עושה ההת רשוקי, שהרי אחריוהה ע"ך קודם שמהפסה ולא יוכל שם טרפות רק בבהמה בהייה, ומתה מכרה לי ואין כאן מכר. כי אמנם השנה המוכר קרובה לכא, נהגרו וזולא ולא נמלא קורט דם אין שם הוכחה שיהי זה מהימי, לדרכה ליפכה מהמכרל שמקרה קרה לה אחר שחיטהה שאז היסה בלהריות הקוה, ויביעה ע"ז על שאין הדם נגר בתה. ועם הייה שספקו הו"ל אם כחלי אירע זה מהימי וקורט דם הדם הועבר משם י"י שפיקוס, ועל שפעם אה הרשויה לא יסתיק זה לבטל פענה המוציא מחיברו עליו הראיה. ואפלה קרוב הוא שמתקן לשכח זו מתח אמרו לא הוגלד פי המכה המוציא מחיברו עליו הראיה, למאי נפקא מינה למקח וממכר, דלוי אמרם בשלמא דהמוציא מחיברו חוזר ללא הוגלד, ולמאי נפקא מינה למקח וממכר מוכב ללא נמלא עליה קורט דם, שפיר דמי, אלא אי אמרם דכולא מילהא בלא הוגלד מיירי מאי קאמר למאי נפקא מינה הולא כבר נאמר המוציא מחיברו עליו הראיה ופשיטא דלענין מקח וממכר אימאר. אלא ללא שמע מינה דמריי יניאו כדלמאן, ודבריו על הכר מוכיחין דלגבי קורט דם אמר למאי נפקא מינה למקח וממכר, ולגבי הנליד אמר המוציא מחיברו עליו הראיה: כוורתחין וכו'. שם ר' אליעזר ב"ר דקוק אומר מוחקין לו חוט של משיחה וכו' ר' שמעון בן אליעזר אומר כל עוף הקולט מן האויר טמא הוא, והא לפרחא דמיקלט קלפא, אמר אביי וזוכל קא אמריין וכו'. אמרי:

דמימי, לא נמלא עליה קורט דם בידוע שלאחר שחיטה היי ואפי' לוקח מוחק טמן דמימי. ואלם עיקר הכרחה הוא בנמלא קורט דם שאין אומרים שטריותה מספק ולכן המוחק אינו מחייב דמימי. אלא שמה שפיקוס אין מוחק לבכרה זו, שאע"פ שטריותה מספק סוף סוף כדלי מינה אינטי ואין לך מוס גדול יותר מזה, וכבר נתקשה כזה הכר בעל קול יודע. אך יש נפקותא מלך אחר, וזוהא לטעון שאם זה סענה מכר הבשר זה להאריס ואכל הבשר, דקו"ל דאם טריטה ודאי הוא מדין מורס אין האוכל חיוב גלסל דמימי לענה, וזוהא משנה בכורות (דף י"ז) ובש"ע ה"מ סי' ר"לד), וזה דוקא באביר דאורייתא אבל באביר שאינו דבר מורס אלא חט שלמס דמימי. לזכ אחר בידוע שקורט שחיטה חיי, וזה מכלל טריטה דאורייתא ולא מכלל ספקות כיה מדי"ם (ועם המב"ש זכור להארויס), והנהנה משלס דמימי קריסה על אף שג"א לכאן דוחין מה שאמר משני שלא יפיקן שיהיה על המכח קורט דם לאחר שחיטה, בעבור שאין דער נבר נתח אלא לו לטעון עליו ולומר שמתה מברת לי. ונאמנה שגללו כיה דכריסה ממוכיס, שמהלך שאמר שלא יתקן שיהיה דם על המכח לאחר שחיטה וע"כ מדבר נמלא עליו דם ונאמנה אומרים וכו' ודאי קודם שחיטה כיה, ומה זה שאמר ואין לו לטעון עליו ולומר שמתה מברת לי, כלפי לאוי, דכריסה כנגנון ז"י לו לטעון עליו והמקח חוזר. אלא על שטרות סופר פי בלא וז"ל ויש לו לטעון עליו. והחיותם שמהמטס הכר בעל קול יודע של הרגיס כיה. ועכ"פ אמרו שמתה מברת לי, לירך דברי שפיקוס עושן על הטענה שמכר לו טריטה. ועכ"פ דברי הכהנר זריכיס עיין. ומה שכתב הסמ"ס למוך דבריו ואמר שיהכרה כזה מתח אמרו לו הוגלד פי המכה הממוכ"ם למאי נפקא מינה למקח וממכר, מדוכס פרוויכיס שמע מינה דהאי למאי נפקא מינה חוזר אמנא עליו קורט דם, ונוראות שאלתי מדבריו, בלא לא אמרו דכריס אלו של למאי נפקא מינה וכו' על זה מעולם, וכשני מיקוות שבכ"ס שזכור הכרייתא זו, והוא בחו"ן וככוותוב פק המדיר (דף ע"א): לא נבר לו למאי נפקא מינה כלל: זמסימיניהם מעוף טהור וכו' עד אצל עורב. הו"ן (דף ס"א) כרייתא: ואמרו סימן ולד וכו' עד שפיר ושליוא. משנה יד"פ בכורות, וישורו שטרות המשימות להכריס ז"ל: דרוס:

אומרים שובן עם עמאים פמא. עם טהורים טהור. כמאן כר' אליעזר, דלמחר לא לחנס הלך זריזר אלא עורב אלא מפני שהוא מינו. אפילו חימח רבנן שובן ודמהה קא אמריין. והנהבאר דינו כהל' מאלותא אכוריה לרשב"ם פ"א ובעור וכו' סי' פ"ב: סימן הולד רבוי. משנה בכורות פ' ה' הלוקח בהמה, ופירש שם הרמ"ם שהכוונה בחקוקו כיה. שחיל שום דבר שחלמוה עליו רועי הבהמות שהוא רועי שגופם כריין לרוע שמינו על דמות כל עיקר. והוכרז דין זה כהל' בכורות להרמ"ם פ"ד ובעור וי"ד סימן שט"ו: ומבופלא וכו'. הכונה כי המוטל שבתמחם ודקומה כמה שדקדקו לרעה איכות ארס דכריסה הנמלא בקתס עבלי לפריס הדוריס, הוא מה שחלמוה וכו'. והנה הוא פ' אלו טרפות על משנה דרוסח הולד וכו' והמסקנא שם דנגדייס ועלוייס יש דריסה לכהו:

מחכתתם (כ"ל חכמתם) ודקותם "בדקותם (בדקדוקם) "בדרום (בארם) קצת בעלי הצפרנים הדרוסיים, מה שאמרו דרוסת התול ונמיה בגדיים וטלאים, דרוסת חולדה בעוף, ואמרו אין דריסה לשועל, אין דריסה לכלב, אין דריסה אלא מדעת, אין דריסה אלא מחיים, ואין דריסה אלא בצפורן, לא בשן, אין דריסה אלא ביד, לא ברגל, ר"ל שאין הדרוס משליך ארסו כבעלי חיים אלא בצפורן היד, ובכונה מהבעל חיים, לא במקרה שיאחזו צפרניו בבשר ההכמה מבלי כונת הדריסה. ויתר מופלא "מהם (כ"ל סוה) מה שאמרו מחיים, ר"ל שאם הזדמן שהיו חותכין יד הדרוס וצפרניו נעוצין בבשר בהמה, לא היו חוששין לדריסה, וזהו מפני שאינו משליך ארסו אלא בהפרדו מסנה והוצאת צפרניו מבשר ההכמה, ועל כן אמר מחיים אחר שאמר מדעת. ואמרו נימלה הכבד וגשתירי מסנה כזית במקום מרה ובמקום שהיא חיה, כשרה. ואמרו מוגלא כשר בריאה ופסול כבוליא, מים זכים ונקב פסול בריאה וכשר

אוצר נחמד

קל יהודה

דרוסת החול ונמיה וכו'. שם (דף נ"ב ע"ב): ואמרו אין דריסה לשועל אין דריסה לכלב. שם (דף נ"ג) לנישנא קמא דרב כהנא תמניה דרב שמי אמר אין דריסה לנול, מיא לנישנא כתרל אמר דרב דריסה לנול. ואמ"ס דגפנין סלגה ספקי הסור וכו"ס לנישנא כתרל, אולי הסגר סוג כשיעור ריב"א שכתב דכ"ס האילא דאמרי טעל לגבי כלישן כהלשן והלשן כלישנא קמא, כ"כ הסו"ס פק לנישנא אידוין (דף ז' ד"ה כול תורה): אין דריסה אלא מדעת וכו'. שם סלגה וכו', ומדעת, פירש ש"י שם לאפקוי נעל מן סוג ומקס לפרעו כהכמה אולי משלגן, כ"כ: לא מופקדה. ר"ל אם נעל על סכסמה מן סלגן, כנזכר: ויותר מופלא וכו' עד דע"כ אמר מחיים אחר שאמר מדעת. כנראה שם אין דריסה אלא מדעת אין דריסה אלא מחיים, לאפקוי לאמר מיא דלג. וצריך לאמרי כהנא שלג מדעת אמרם לא לאמר מיא מעשיא, לא לריכא דריסין וספקו לידים מכו דמיא כנדי דריסין שדי זיכריא קמ"ל כנדי דשליף שדי זיכריא, וזיכ"ש ז"ל דדריסין תמיים ואלו ספקו לשלף לפרעו מעט עד שספקו לח ידו, ומיפא דקאמר מיא סלגן. וכן דברי הכנר: נימלה הכבד וגשתירי מסנה כזית. (שם ס"ג ע"ב). (דף נ"ד): כמקום מרה ובמקום שהיא חיה. שם (דף מ"ו) רבה ורב יוסף שנינו כסס רב יוצא ולאמר לסס כזית שלחמא במקום מרה, רב ארז רב אהבה אמר במקום שטיח חיס, פירש"י ז"ל דליינו מקום הלייטה כשיחא מעורב דבוקס פתח סגולות. אמר רב פאז סלגן בעינין כזית במקום מרה ובעינין כזית במקום שטיח חיס: ואמרו מוגלא כשר בריאה וכו'. שם (דף נ"ד ע"ב): אמרי כהנא מעשיא כל כלישן כריאה כשר כבוליא, שטיח ונקב זכרים כריאה וכשר כבוליא וכו'. ומתקן ליה רב תונומאל וכללא סוה וכורי מוגלא דכשר כריאה וסכול כבוליא, וכורי מים זכרים דכריאה כהל וכהל, ע"כ. ומעשה חימא אמאי קאמר דמיס זכים ונקב פסול כריאה וכשר כבוליא, דכרי נכפ"ס זכרים אמרו דכשר כוס זכוס, ולא עוד דלקת סוסקיס וכו' כהל"ס והכריאה וכו' מים זכרים כשיימס כריאה אמ"ס כוס עגריים ואי כריאה, ואולי כנוליא לולי עמלא פסול וכו' שם כולא תמוז טי. ולקב נכוליא כנוליא דעשות סוטר יש כאל, וסמי מאלן מים זכים. וכדי כעל קול יהודס חשב שלחמא כסיס גירכא אמרם כנראה, ושכר שגאמר

לחול ולמייס, וכן החלדה יש לה דריסה בעופות. גם כל שאר דבריו מעויים עם מה שזכרנו שמה, חון טמה שגזר על השועל שאין לו דריסה, ושם נאמר פועל איחמר דלית ליה דריסה ואיחמר דלית ליה דריסה, וכחז הרי"ף דאויא ספיקא דליסורא ולהומרא, וכן כהז הרמ"ש, והשוא דיתו לדין החול, ואין ציון הספקוס מי שיקל כדברי. וחימה על עמז של חנר כזה כהמייחמו עליו כריאה שהאדומה מקמה כלאמר. ואולי נוסחא אמרם היתה לו כנמנ"ס. גם נאמר לדתוק ולומר כי לא לפסק הלכה נחמון רק להודיע שלא חכמתם, שהרי בפועל המשורסם למשפחה מהכל שמעט אומרים שאין לו דריסה, ואין זה כי אם שפילוח חכמה ודקוה. והנראה דריס אלא כה"ל שחיסה להרמב"ם פ"ה ובעור יו"ד סימן כ"ו. ומה שלחמא הודרסן וכו', היינו מה שחמרו שם ואין דריסה אלא מחיים לאפקוי לאמר מיא דלג. השתא דלג מדעת אמרם דלג לאמר מיא מעשיא, לא לריכא כגון שדרסה ומקמי דלשקליה לסחופיה קסליה, וזה קמ"ל דליכא לדרוסה אלא לכסוף, דזיכר"ס כהדי דשקיל לסחופיה הוא דשדי: נימלה הכבד וכו'. שם גבי מחינת דחנן נימלה הכבד ולא תשתירי ממנה כלום, אמרו כנראה דב תשתירי אימנה כלום כשרה אמ"ס דלג הוא ביה, וזה חנן נימלה הכבד ושתיירי הימנה כזית כשרה, אמר רב יוסף הא ר' חייא הא ר' שמעון. אמר ר' יצחק כזית שלחמא במקום מרה, רב ארז רב אהבה אמר במקום שטיח חיס. אמר רב פאז לילקב בעינין כזית במקום מרה וכזית במקום שטיח חיס. ופירש כרי"ף שמקום חיונה הוא מקום שטיח חלייה כו. ופרש"י דין זה כה"ל שחופיה להרמב"ם פ"ח ובעור יו"ד סי' מ"ח: מוגלא וכו'. שם כשר כריאה ופסול כבוליא מוגלא, פסול כריאה וכשר כבוליא נקב. א יאח גרסה רש"י. ומוסף על זה כנראה הרי"ף פסול כזה וכזה לקוחא, כשר כזה וכזה מים זכים דזיילי אלא כריאה. והנה דברי החנר אין להם הסכמה עם שום אחד מהם כמה שזכרנו מים זכים עם נקב. ומהם גם שחמא שלישיה מדעתם לפניו מסוה מהכריאה. ופרש"י דין זה הלא כמה שחופיה להרמב"ם פ"ח סימן מ"ד:

וכשר פכוליא. ואמרו הגלודה שנשתייר בה כטלע על פני כל השדרה כשרה. ומה שיש במשנה כתוב "בהלכות (כ"א מהלכות) טרפות ומוכי בכורות ומומי כהנים, יארך ספורו כל שכן פירושו. וזכרון נתנה העצמות בקצרה "מאד (כנ"ל אינו) וזכרבים מבוארים "ביותר (כנ"ל אינו) וענין סבואר "מאד (כנ"ל אינו), "זכרבריהם (כ"ל ומדבריהם) הגאים, אמרם יצאו בני מעיה ולא נקבו כשרה, ואחר כך אמרו לא שנו אלא שלא הפך בהם אבל הפך בהם טרפה, שנאמר הוא עשך ויכוונך, מלמד שברא הקב"ה כווניות באדם, כיון שנתהפכה אחת מהם "אינה יכולה (כ"ל אינם יכולים, ו"ל אינו יכול) לחיות. ומה שיש להם מן ההפרש בין דם גדה ובין דם "טהרה (כ"ל טהורה) זוכה, ובתולים, והדם מהווה "מן (כ"ל ודם) החבורות והטמורים וזולת זה, "וכמיות (כ"ל וכמות) הקפי הגדות, ובין זיכות הזכרים. והפלאים שיש להם בצרעת, ממה שיהיה "עמוק משכלנו (כ"ל עמוקים מהשנת דעתנו):

נשלם המאמר הרביעי בעזרת ה'

קול יהודה

הגלודה וכו'. משנה שם הגלודה ר"מ משני וחכמים פוסלים. וה"ל אם נשתייר בה סלע כשירה. היסד, למר רב נתן למר שמואל על מיל כל שדרה וכו'. ומסקנא דהוי"ף דעבדין קרייה משום דמחמיר מטלה. ופירוש גלודה שבוספט העור שלם. ופרטי דין זה בה"ש שחיסה להרמב"ם פ"ט ובכור וי"ד סי' כ"ט: מהלכות טריפות וכו'. זכר אלה שלשון סמויט כדכר הכרחה אמרו בשם סי' ס"ד: וזכרון נתונה העצמות וענין משנה שלימה סוף פ"ק ללהלות, מחיים ולרכיט ושמונה לזכרים בחדם. ל' כפיסת הרגל, ו' ככל לאצט, י' בקורסל, ב' בעוק וכו', שנקבלו שם גם יחד הקולר המופלג והבידור המושלג, שיה שני דברים מלפנים בקטיו ועל המעט. והמר ששה מבוארים וענין מבואר, כי להזיח אור הביאור על הורחא המכוון, ראוי להמלא שם מלות כמותה מבוררות בענין, וטפח גם הוא שההינה מקופרתו בלויפ נואה אל הורחא הכונה בענין, וכנגד הרשון למר דכדברים מבוארים, וכנגד השני וענין מבוחר: יצאו בני מעיה וכו'. משנה שם, והנבחר הדין בה"ל שחיסה להרמב"ם פ"ז ובכור וי"ד סי' מ"ו: ואדר כן אמרו לא שנו וכו'. קימרח שם דרבי שמואל רב רב יתח: ומה שיש להם ההפרש וכו'. דגמא זה מאינו לו בשם סימן ס"ד בלחמו והבדלת מיני יצוה להם ולחשה ובמות הקפי הגדות ובהלקי החכמות ההם, מה שאין כשר ודם יכול עליו בדרך ככרחה מבלי עור אלו. גם כשי' כ"ח בזכור שם מהפלאים שיש להם בזרעה שם דברשו עיניו לאמר, והיא חכמה מופלגה הזרעה עיני הכורח ית' כמה שלחמ שנגע הזרעה לשמור מלד ולעשות ככל אשר יורו לחכם הכהנים הלוים:

אוצר נחמד

שנ"ח שם גירכא אחרת בדברי הנגר: ואמרו הגלודה וכו'. גם דף (ד'): ומומי בכורות ומומי כהנים. בכמות פרק חלו מומין: וזכרון נתונה העצמות. משה כבוף פרק קמא דלהלות, מחיים ולרכיט ושמוס ארכים בחדם, ל' כפיסת הרגל, ו' ככל לאצט, כ' כקט וכו', ל' כפיסת היד, ו' ככל לאצט וכו'. ובמחא שיש צוה מקום עיניו גדול, שתי עיניו רחוקות במלמחא הטהוה שאין ששה ארכים גדול לאצט לא כרגל ולא כיד, ועוד כתי כאלצט גדול אכר אחד סמוח מחאר לאצטות. איכנא על גוף הפסבון אין כחן קוסי, שכרה נחוח, כתי שלשים כפיסת הרגל וכן כפיסת היד, בלחון ס, שלשה לכל לאצט ובחיים בגודל כתי י"ד, וכל אחד מה' לאצטות ו' אכר אחד תקוע כפיסת היד וסס מחשה, כתי משעס עשר וזן סכה היד לקנע יד ומלאים עוד י"א עלמות קטיטס כנרחה נחוח, כתי שלשים. קו אמרו ששה ככל לאצט אינו מן המדע, והכימח שלח הרגיש צוה שום אחד מהמחשבים. וענין לומר דלא דוקא נקט ששה ככל לאצט, ר"כ ק"ל מגיע ששה ארכים לכל לאצט, וסוף קימן כנגד טעמך טיב ל' ככל יד. וזה מורה לשון הכמב"ם בעירוח המשנה שכתי ז' וכאבר היו כרגל שלשים פרקים הנה ככל לאצט ששה, ע"כ. ואינו היו ששה ארכים ככל לאצט בנידור, סיה לו לומר כפיס' וכאשר היו ככל לאצט ששה יסיו שלשים ככל הרגל, וכמו שהוה כלי כ"כ"ס וסר"ל' כפיסוחם שם, אם לא שנה לתקן דבר שזכרנו, לסימון מומחה במלמחא סמוח: יצאו בני מעיה ולא נקבו. (שם דף ל"ז ע"ב) ואילו כשרות כעוף יצאו בני מעיה ולא נקבו, ואמרו בגמרא לא שנו אלא בלא ספק כשה וכו' עד אינו יכול לחיות: ומה שיש להם מן ההפרש בין דם גדה לדם טהור. (גדה דף י"ז) כמחנה משל משלו הכמנים החדר והכרזות והעלים, דם החדר עומד, דם עליה טהור. ואחר זה (דף י"ט) המשנה דמיס עמאים, וסס דיקרין מלד במרחות המדע, בין טהור לטמא. וסב אמר שם כנגמח' (דף ע"ב) הייא איתחא דלחיא דמח קמיס דר"ל ארחה אמר דם המור הוא: ובה. ונראה דע"ס הוא ואינו ענין לתקן, דסס זיכה צוה לדם גרה ככל עיניו. וחלו.

דף ע"ב מן הדידים או מן העלים והוא דומה לדם כהנים שאינו כל מן המקור: ודם החבורות והכפורים. ר"ל דם כהן משנה חבורה או מה כלאוהו שנינו (שם דף ע"ו) כרואה דם מכה אלוהי כקור ימי נדמה טוכיכ דכ"י כנ"ל, כתי אמר א"ס י"ס ומה חוכמה נלוהה: ובין זיכות הזכרים. ר"ל הכדלת מיני יצוה לז"ש ולחש: